

OSREDNJA  
KNJIŽNICA  
CELJE

# RUDAR



ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE, ŠTEVILKA 10, DECEMBER 1998, LETO XXXII



**Izdajatelj****Premogovnik Velenje**Ureja uredniški odbor

Božena Steiner, Diana Janežič, Dragica Marinšek, Ivo Hans Avberšek, Aca Poles, Peter Pušnik, Boris Potrč, Jože Kožar.

Glavna urednica

Diana Janežič

Novinarka in lektorica

Dragica Marinšek

Oblikovanje

Ivo Hans Avberšek

Grafična priprava

NAŠ ČAS, d.o.o. Velenje

Tisk

Grafika Bizjak Velenje

Naklada

4000 izvodov

Naslov

RUDAR, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. (063) 853-312 int. 18-15, fax (063) 854-986, E-mail Diana.Janezic@rlv.si

Rudar je vpisan v register časopisov in se po mnenju Ministrstva za informiranje z dne, 14. 2. 1992, št. 23/67-92 šteje za izdelek iz tarifne številke 3, tč. 13 Tarife prometnega davka, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po 5-odstotni stopnji.

Glasilo Rudar je brezplačno.

Prihodnja številka Rudarja izide 29. januarja. Prispevke zanjo lahko pošljete v uredništvo najpozneje do 20. januarja 1999.

Naslovnica

ZIMSKA IDILA JAŠKA ŠKALE

foto:

Hans Avberšek

**strani 3 - 6**

"Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se poslovno leto 1998 za naše podjetje končuje uspešno. V tem trenutku je še vedno nekoliko tvegano napovedati predznak pred razliko med prihodki in odhodki, zagotovo pa lahko trdimo, da smo dosegli zelo dobre proizvodne rezultate in da se tudi sicer leto ne bo končalo slabo." To ugotavlja v svoji novoletni poslanici direktor podjetja dr. Franc Žerdin, podobno pa tudi v svojih novoletnih poslanicah še predsedniki nadzornega sveta, sindikata podjetja in sveta delavcev.

**strani 7 - 10**

Med dogodki v novembru in decembru smo popisali seminar o soupravljanju in spremembah pokojninsko-invalidske zakonodaje, izobraževanje dveh bosanskih inženirjev rudarstva pri nas v sklopu projekta donacije pomoči Slovenije Bosni in Hercegovini ter pomembno pridobitev v podjetju: lastno računalniško učilnico.

**strani 11 - 15**

V rubriki "Okolje" smo se tokrat lotili vode. Ali je je lahko preveč, kaj če je zmanjka, od kod jo dobivamo za pranje, pitje, kopanje, od kod prihaja tehnološka voda, potrebna za pridobivanje električne energije v Termoelektrarni Šoštanj, kaj pomenijo velike jezerske površine v Šaleški dolini za industrijo, okolje in prebivalce?

**strani 16 in 17**

Med prvo in drugo strateško konferenco podjetja je minilo leto dni. Na prvi je bilo dogovorjeno predvsem, kako bomo delali v letu 1998, na drugi smo naredili načrte za leto 1999. Kakšno je bilo leto 1998, lahko preberete v kroniki letošnjega leta.



# To je bilo dobro leto!



Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se poslovno leto 1998 za naše podjetje končuje uspešno. V tem trenutku je še vedno nekoliko tvegano napovedati predznak pred razliko med prihodki in odhodki, zagotovo pa lahko trdimo, da smo dosegli zelo dobre proizvodne rezultate in da se tudi sicer leto ne bo končalo slabo.

Proizvodnja premoga je dosežena v višini 4,050 milijona ton, kar je bilo načrtovano tudi z letnim delovnim načrtom. V primerjavi z lanskim letom smo letos delali 6 dni manj, v povprečju nas je bilo tudi 100 manj zaposlenih. Dolžina odkopne fronte je bila vsega 285 m, kar je 18 odstotkov manj, kot je bila realizirana leto prej. Odkopni učinek je dosegel nivo 93 t/dnino in je narasel za 18 odstotkov, jamski učinek je 9,5 t/dnino, premogovniški pa 5,4 t/dnino. Oba sta v primerjavi z letom 1997 porasla za več kot 2,6 odstotka.

Izjemno dober rezultat smo dosegli v produktivnosti odkopne fronte, ki znaša 58 t/meter odkopne fronte/dan in je večja v povprečju za 23 odstotkov. Že peto leto zapored beležimo rast storilnosti zaposlenih (v tonah na zaposlenega na dan),

tokrat za 2,97 odstotka. Vse to so izjemno dobri dosežki, na katere moramo biti ponosni.

Ocenjujem, da bomo zastavljene cilje dosegli tudi v izvajanju plačne politike ter da bodo v okviru načrtovanih tudi stroški materialov in storitev.

Z zadovoljstvom ugotavljam, da smo podjetniške strateške cilje v letu 1998 uspešno uresničevali tudi na področjih varstva pri delu ter humanizacije delovnih procesov, na ekološkem področju ter pri odpiranju novih delovnih mest.

V iztekajočem se letu smo se preimenovali v Premogovnik Velenje, javno podjetje za pridobivanje premoga, delniška družba. Končan je bil dolgotrajen proces lastninskega preoblikovanja podjetja. Delničarji so sprejeli nov statut družbe in imenovan je bil 6-članski nadzorni svet. Uspelo nam je sanirati vse izgube iz preteklih let, kar se mi zdi še posebej pomembno izpostaviti. Prejeli smo certifikat kakovosti ISO 9001 in priznanje Turistične zveze Velenje za lepo urejeno okolico podjetja. 25. septembra se je zadnja delovna izmena rudarjev spustila v jamo skozi jašek Škale. Na tem področju nastaja nov, moderno zasnovan muzej slovenskega premogovništva.

Še in še bi lahko našteval naše bolj ali manj pomembne dosežke v iztekajočem se letu. Zagotovo bomo do obravnave zaključnega računa to storili še nekajkrat, posebej še, ker jih bo nekoliko kasneje treba tudi kvalitetno ovrednotiti.

Kaj nas čaka v letu 1999? Zagotovo bo to eno od bolj zahtevnih let v primerjavi s tistimi, ki smo jih doživeli po letu 1991. In čemu bomo morali zaposleni, člani nadzornega sveta in lastniki družbe namenjati še posebno pozornost?

V prvi vrsti posledicam nižje proizvodnje zaradi štirimesečne gradnje čistilnih naprav na bloku 5

šoštanjске termoelektrarne. Nič dobrega nas ne čaka, če ne bo dosežena sporazumna rešitev s Hrvaško glede proizvodnje iz Nuklearne elektrarne Krško. Pospesiti bomo morali pogajanja za sklenitev dolgoročne pogodbe o prodaji premoga Termoelektrarni Šoštanj ter ugotoviti, pod kakšnimi pogoji bomo poslovali, ko bo Slovenija priključena Evropski uniji. Če bo sprejet Zakon o renti, ki jo zahtevajo prebivalci občine Šoštanj, bo to pomenilo dodatne konflikte v slovenskem energetskem sektorju. Verjetno se bomo na nižjo proizvodnjo v letu 1999 morali odzvati s krajšanjem delovnega tedna in z zmanjšanjem intenzitete zaposlovanja.

Tudi v prihajajočem letu nas torej čaka zelo veliko zahtevnih nalog. Prepričan sem, da jih bomo znali rešiti, posebej zaradi tega, ker verjamem, da je naložba v gradnjo čistilnih naprav v TEŠ dobra in zelo koristna, saj nam bo že v letu 2000 omogočila bolj normalno delo ter večjo - optimalno proizvodnjo premoga.

Drage sodelavke in sodelavci!

Vsem vam, pa tudi vašim družinskim članom, želim prijetne božične praznike in srečno, zdravja polno ter uspešno leto 1999. Skupaj in vsak posebej izgrajujmo to naše podjetje tudi vnaprej tako, da se bodo v njem še mnogo let mladi prebivalci Šaleške doline lahko zaposlovali ter od premoga ustvarjali in uspešno živeli.

Dr. Franc Žerdin,  
direktor Premogovnika Velenje

# Dobra strateška razvojna politika



Dovolite mi najprej nekaj besed o vlogi nadzornega sveta! Družba oziroma asociacija delničarjev ima skupne interese, ki se uresničujejo v okviru skupnih ciljev družbe, to je predvsem ustvarjanja dobička. Glede na dejstvo, da so v družbi med delničarji različni interesi, ki so lahko tudi nasprotni ciljem družbe, predvideva zakon oblikovanje posebnega organa, ki bo skrbel za skupne interese družbe. To funkcijo ima nadzorni svet.

Nadzorni svet, ki ima vlogo predstavnika delničarjev oziroma družbenikov, se mora zavzemati za skupne interese vseh delničarjev, ki se uresničujejo kot interesi družbe, pri tem pa mora varovati tudi podjetniške interese, ker so interesi družbe odvisni od podjetniških interesov. Pri tem je jasno ločena delitev dela med upravo in nadzornim svetom. Uprava vodi posle, nadzorni svet pa jo je pri tem dolžan nadzorovati. Od tu sledi njegova morda najpomembnejša pravica, da imenuje in odstavlja člane uprave, saj je vprašanje o tem, kdo bo vodil delniško družbo, najpomembnejše.

Nadzorni svet ni vezan na morebitne inštrukcije skupščine delniške družbe, ampak uresničuje svoje pristojnosti samostojno in neodvisno, pri tem člani nadzornega sveta

niso delegati delničarjev, temveč so v svojem delu samostojni in morajo svojo funkcijo uresničevati neodvisno in na lastno odgovornost.

Zaradi relativno kratkega delovanja nadzornega sveta Premogovnika Velenje, saj je imel dosedaj le dve redni seji, še ni mogoče dati poglobljene ocene o njegovem delovanju. Ne glede na omenjeno, pa lahko z veseljem ugotavljam, da so do sedaj vsi člani nadzornega sveta pri svojem delu pokazali veliko mero prizadevnosti in da so bili do sedaj vsi sklepi sprejeti soglasno. Najbrž bo v bodoče glede na težo in vrsto problematike občasno prihajalo tudi do določenih razlik v odločanju posameznih članov. To pa dela nadzornega sveta ne bo oviralo, saj ureja v skladu z zakonom in statutom družbe način in organizacijo dela nadzornega sveta ustrezen poslovnik.

Da je delo nadzornega sveta potekalo do sedaj tekoče in brez problemov, se je treba seveda zahvaliti tudi vodstvu Premogovnika Velenje, ki je vse materiale za razpravo na sejah pripravilo pravočasno in pregledno, ter tudi dejstvu, da so vsi poslovni in tehnični parametri poslovanja bili do sedaj doseženi v skladu s postavljenimi plani. V nadzornem svetu si prizadevamo, da bi Premogovnik Velenje v letu 1998 realiziral vse svoje planske in poslovne cilje, seveda vključno s ciljem, da bi v letu 1998 posloval pozitivno. Enako velja tudi za vsa hčerinska podjetja.

Ob koncu leta 1998 je treba spregovoriti nekaj besed tudi o strateških ciljnih podjetjih ter o načrtu poslovanja za leto 1999. Nadzorni svet podpira strateške cilje, ki si jih je vodstvo podjetja zastavilo na svoji 2. strateško poslovni konferenci v Fiesi. Nadzorni svet meni, da je tudi v letu 1999 možno doseči pozitivne rezultate poslovanja, v kolikor bodo z vlado Republike Slovenije

dosežena ustrezna planska izhodišča, ki zadevajo predvsem količino proizvedenega premoga ter njegovo ustrezno ceno.

Zelo pomemben dokument, katerega sprejetje in realizacijo nadzorni svet močno podpira, je Strateški delovni načrt za obdobje 1999-2008. Z njim bi bile za Premogovnik opredeljene dolgoročne in strateško pomembne naloge, ki bodo hkrati del strategije pri vključevanju slovenskega premogovništva v koncept enotnega energetskega trga Evropske unije. Eden od najvažnejših delov omenjenega strateškega načrta bo, seveda, dolgoročna pogodba o prodaji premoga TEŠ. Takšen pristop vodstva podjetja do oblikovanja razvojne politike Premogovnika nadzorni svet, seveda, podpira, saj je le takšna razvojna politika lahko porok za dolgoročno stabilno ter cenovno sprejemljivo in varno proizvodnjo premoga v naslednjih letih. Takšno razvojno politiko bi morala kot večinski lastnik podpreti tudi država.

Dovolite mi, da na koncu zaželim vsem zaposlenim v Premogovniku Velenje in v njegovih hčerinskih podjetjih vesel božič in srečno novo leto, varno delo ter veliko delovnih uspehov v letu, ki prihaja. Enake želje naj veljajo tudi vsem članom nadzornega sveta.

Matjaž Cerovac, predsednik nadzornega sveta

# Za ščepec spoštovanja več



V prvih dneh decembra sem se v mislih večkrat zalotil pri zlaganju besed, ki bi jih potem nekako zaokrožil v delovni naslov – sindikalna novoletna poslanica. Brskanje po spominu se je selilo iz meseca v mesec, z enega področja sindikalnega dela na drugo in se po nekaj trenutkov dlje ustavljalo pri posameznih pomembnejših dogodkih.

Nič prelomnega se ni dogajalo v tem letu. Vsaj takega ne, kar bi bistveno poslabšalo položaj naših delavcev. To sicer ne pomeni, da smo prelivali samo 'med in mleko', pomeni pa, da nam je bila prihranjena prenekatera stiska povprečnega slovenskega delavca. Pri tem seveda ne mislim, da nam je bilo karkoli podarjenega – večina naših uspehov je rezultat trdega in predvsem globoko premišljenega dela tako v preteklosti kot danes – vendar, na žalost, tudi ta vrlina v teh časih ni več garancija za dovolj dobro obrambo pred nepredvidljivim in neprijaznim valovanjem vsakdanjika.

Tako nas je tudi letos v sindikatu marsikaj skrbelo.

Ne toliko zaradi ukrepov, ki jih ni bilo, ampak bolj zaradi ocen nekaterih dogodkov in dejstev, katerih posledice bi znale še kako vplivati

na položaj naših delavcev. V mislih imam zlasti izjemen tehnološki razvoj podjetja v zadnjih letih, ki je predvsem s krčenjem odkopne fronte v funkciji zmanjševanja stroškov začel odpirati še prikrite, vendar zaznavne spremembe na področju notranje organiziranosti. Hoteli to priznati, ali ne, delovna področja postajajo, vsaj kar se za poslenosti tiče, prenasočena.

Zanesljivo pa nam je daleč največ skrbi povzročil, in jih še povzroča, ta nesrečni spor med Slovenijo in Hrvaško glede JE Krško. Nenadoma so se doma začele kopičiti ne-normalno velike odvečne količine električne energije, obstal je blok V. v TEŠ, deponija je začela naraščati. Mislim, da se tako nemočnega kot takrat, skupaj z ožjimi sodelavci, še nisem počutil in niti pomisliti ne upam na to, da ta primer ne bi bil v prihodnosti rešen. Če pa temu dodam še misel na združeno Evropo, ki Slovincem že pred polnopravnim članstvom predpisuje pravila igre tudi na področju našega lastnega elektrogospodarstva, dokler ga sploh še imamo, mislim, da je razlogov vsaj za zaskrbljenost že kar dovolj.

Saj ni, da bi se človek ustrašil vsake nove preizkušnje, ki na obalo življenja naplavlja vedno nove izzive, je pa treba upoštevati dejstvo, da se vsak posameznik boji za svojo usodo in usodo svojih otrok, posebno še ob spoznanju, da se nam tudi v tej dolini zožuje manevrski prostor za izbiro poklica in zaposlitve.

Sindikati bi večkrat zaplul v vode dnevne politike in to v smislu ostrejšega postavljanja po robu permanentnemu izgubljanju delovnih mest (tudi) v našem podjetju, a kaj, ko tudi mi ne vidimo možnosti za takojšnje odpiranje novih programov, ki bi jih lahko uspešno tržili. Deklarativna zahteva po novih delovnih mestih, brez pametnega in jasno določenega naslovnika, pa

bi bila že na začetku propadla zadeva.

Še bi se našlo kaj, kar nam greni življenje; omenim naj samo za nas nesprejemljivo delovno-pravno zakonodajo, ali pa nedorečeno obravnavanje reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Obe sta sicer nujni, smo rekli, a drugačni od predlaganih. Zato smo se zavzemali za večjo postopnost njunega sprejemanja.

Če bi torej lahko odmisli bojzani, ki so skozi vse leto intenzivirale našo pripravljenost za angažirano ukrepanje, bi rekel, da smo preživeli sorazmerno mirno leto. Kakorkoli vzamemo – iskreno si želim in ga tudi privoščim vsem nam, da se ponovi še večkrat, predvsem pa že v prihajajočem, lahko da spričo nekaterih posebnih okoliščin še dosti bolj kritičnem letu.

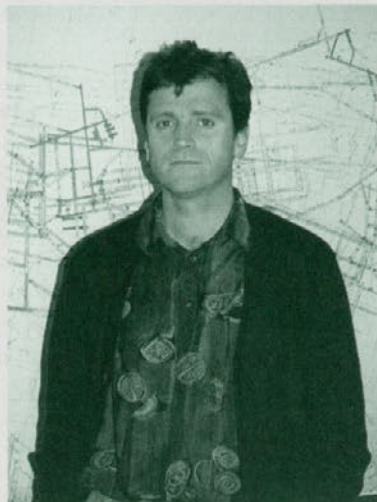
Pri tem pa v dneh, ki prihajajo, in upoštevaje omenjene okoliščine, vsem nam priporočam premislek tudi o tem, kaj čutimo ob delu, ki ga opravljamo, in kaj ob imenu podjetja, ki nam omogoča za slovenske razmere še dovolj spodobno življenje. Še več: si ob prazničnih dneh z dovolj veliko mero ponosa oblečemo rudarsko uniformo in se po izteku dela prostih dni spet dovolj radi odpravimo med svoje sodelavce? Se kdaj ujamemo ob misli, da bi 'kar tako' skočili do dežurnega vratarja, ga vprašali, kako je kaj, in s pogledom objeli očem tako znano območje? Nam dovolj gladko in iskreno prihaja iz ust najlepši in pomensko tako bogat pozdrav, kot je – srečno?!

V razmerah vsega obsojanja vrednih stereotipov o stvarih, razumljivih samih po sebi, si je dobro odgovoriti na teh nekaj vprašanj. Zaradi duševnega miru, bi rekel, če ne tudi zaradi tistih članov kolektiva, ki morda zmotno mislijo, da v podjetje zaidemo samo zaradi -plače.

Vsem sodelavkam in sodelavcem, zlasti članom naše organizacije, in njihovim družinam želim SREČNO V LETU 1999!

Jože KOŽAR, predsednik sindikata  
Premogovnika Velenje

# Okrepimo naše sodelovanje!



Delovno leto 1998 je skorajda pri koncu in rezultati poslovanja bodo kmalu znani. Že sedaj je jasno, da so proizvodni rezultati ponovo zelo dobri. Finančni rezultat poslovanja, seveda, še ni znan; glede na zadnje podatke pa obstaja realna možnost, da bo poslovanje naše družbe pozitivno oziroma bo prikazana minimalna izguba.

Z ozirom na to, da smo v letošnjem letu končali proces lastninskega preoblikovanja, je takšen rezultat poslovanja še posebno pomemben.

Če ocenjujem delo sveta delavcev v iztekajočem se letu, moram poleg drugih aktivnosti vsekakor najprej omeniti tiste, ki so povezane s procesom lastninskega preoblikovanja.

Kot veste, smo se preoblikovali v javno podjetje za pridobivanje premoga - delniško družbo. To pa je pomenilo spremembo statuta in oblikovanje organov delniške družbe, to je uprave, nadzornega sveta in skupščine.

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju, kateri je osnova za naše delo, obravnava statusne spremembe podjetja kot področje aktivnega sodelovanja sveta delavcev.

Tako smo tudi mi sodelovali pri spremembi statuta podjetja s svojimi pripombami. Najpomembnejše pa je bilo brez dvoma imenovanje predstavnikov delavcev v nadzorni svet. Te tri člane smo na 13. redni seji v juniju tudi imenovali. Tako je nadzorni svet od ustanovne skupščine delniške družbe dalje pričel opravljati svoje delo.

Sicer načina dela v preteklem letu nismo spreminjali. Seje so potekale enkrat mesečno, poleg tega smo se mesečno sestajali tudi na delovnih posvetih.

Obpravnavali smo predvsem poslovna poročila za posamezna obdobja, delovni načrt za prihodnje leto, strateške cilje družbe in pa, seveda, vso tekočo problematiko, ki nam jo je posredovala uprava ali pa so jo izpostavili člani sveta delavcev iz svojih delovnih okolij.

Trenutno je glavna aktivnost sveta delavcev usmerjena k podpisu dogovora o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Naš predlog tega participacijskega dogovora smo takoj po ustanovni seji skupščine d.d. že pripravili.

Sedaj smo v fazi pogajanj z upravo za podpis tega dogovora. Dogovor bo natančno opredelil način in pogoje dela sveta delavcev pri soupravljanju v našem podjetju. O veliki večini določb oziroma vsebine tega dogovora smo se že dogovorili in menim, da bo kmalu podpisan.

S podpisom tega dogovora pa bi se želel dotakniti razmišljanj, pričakovanj za prihodnje leto. Prepričan sem, da bo prav s podpisom participacijskega dogovora delo sveta delavcev še bolj zaživel. V prvi vrsti tu mislim na intenzivnejše obveščanje vseh zaposlenih o možnostih, ki jih ponuja zakon o soupravljanju ter o pristojnostih in vlogi sveta delavcev v Premogovniku Velenje.

Poleg tega bo treba s pomočjo različnih anket, informacijskih skrinjic ter prek predstavnikov sveta delavcev po obratih in službah pridobiti čim več povratnih informacij od zaposlenih. To pomeni, kako si zaposleni predstavljajo delo sveta delavcev oziroma, na katerih področjih bi morali biti bolj aktivni.

Verjetno bodo predstavniki uprave v tem glasilu podrobneje predstavili, kakšni so obeti poslovanja Premogovnika Velenje v prihodnjem letu. Dejstvo je, da bo prihodnje leto zelo zahtevno.

Zato bo za uspešno poslovanje prav gotovo zelo pomembno sodelovanje uprave, sveta delavcev in sindikata, to pomeni sodelovanje in dogovarjanja vseh, ki smo zaposleni v našem podjetju.

Na koncu bi želel vsem zaposlenim in njihovim družinskim članom vsele božične in novoletne praznike, veliko uspeha v prihodnjem letu, predvsem pa srečno delo brez delovnih nezgod!

Marjan Murn,  
predsednik sveta delavcev

# Brez dogovarjanja ne gre

*Seminar o soupravljanju in spremembah pokojninsko-invalidske zakonodaje*

**V hotelu Barbara v Fiesi so se v petek, 20. novembra, zbrali člani sveta delavcev, člani izvršilnega odbora sindikata in člani aktiva invalidov na posvetu o spremembah pokojninsko-invalidske zakonodaje, o sodelovanju delavcev pri upravljanju ter o delitvi pristojnosti in načinu sodelovanja med sindikatom in svetom delavcev.**

Omenjene teme je razlagal Gregor Miklič, član predsedstva Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Med udeleženci seminarja so bili še predstavniki strokovnih služb našega podjetja, predsednica območne organizacije ZSSS Velenje Mira Videčnik, predsednik in sekretarka Zveze delovnih invalidov Slovenije Miran Krajnc in Tanja Hočevar ter nekaj članov Društva upokojujencev Velenje.

Zgodovina predloga novega pokojninsko-invalidskega zakona je pestra. Reforma tega področja, za katerega se vse pogajalske strani strinjajo, da ga je treba reformirati, se je začela že leta 1990. Prve razprave o potrebnosti sprememb zakona so povzročili ekonomski razlogi: razpad Jugoslavije, izguba trga, ukinjanje velikih podjetij. V letih 1992/93 je število upokojujencev porastlo za 70.000, kar je bil pravi šok za državo. Prvi predlog novega zakona je bil zavržen, drugi - tako imenovana Bela knjiga - prav tako, in to na protestu sindikatov pred državnim parlamentom 28. marca letos. Sindikati zahtevajo sklenitev dogovora med socialnimi partnerji, preden bi predlog zakona sploh obravnaval parlament. Vendar je predlog zakona v parlamentarni proceduri in po besedah Gregorja Mikliča takšen, kot je, zagotovo ne bo sprejet. Vlada se je obvezala, da bo upoštevala vse usklajene dogovore med socialnimi partnerji, žal pa so pogajanja napol strokovna in napol politična.

## **Delo je temelj ekonomske varnosti**

Kot je dejal Miklič, je bistvo reforme pokojninsko-invalidske zakonodaje v spodbujanju tistih, ki delajo, da bi delali čim dlje ter da bi si z delom zagotavljali socialno in ekonomsko varnost. Torej zakon ne bo spodbujal upokojevanja, saj je najbolj produktivno za posameznika in za družbo, da ima čim več ljudi delo. Osnovno izhodišče sindikata v pogajanjih z zakonodajalci pa je tudi, da si vsak delavec po 40 letih oziroma delavka po 35 letih dela zaslužita pokojnino. Prvi predlog zakona je predvideval tristeborni sistem zavarovanja, bela knjiga je tak sistem nekoliko omilila. Pri sedanjem predlogu pa sindikati predvsem zavračajo povečanje starosti za upokojevanje ob delovnih in življenjskih

pogojih, kot so pri nas sedaj, zahtevajo poseben socialni sporazum med delodajalci in sindikati, sprašujejo, koliko bo ta reforma stala, in zahtevajo tudi zakon o zaposlovanju, saj bodo le nova delovna mesta zagotovila denar na pokojnino. Reforma pokojninskega sistema s podaljšanjem delovne dobe tudi ne sme zavirati zaposlovanja mladih.

Gregor Miklič je podrobneje razložil nekatere najbolj pereče točke predloga zakona ter posebej del, ki opredeljuje invalidsko upokojevanje, s katerim so sindikati najmanj zadovoljni. Sindikati zahtevajo najprej sprejetje in uveljavitev zakona o varstvu in zdravju pri delu, opredelitev splošne in poklicne invalidnosti, "posodobitev" seznama poklicnih bolezni... Poudaril je, da mora biti glavni cilj delavca, ki postane invalid, poklicna rehabilitacija - ki mu nudi delo, socialno varnost, občutek koristnosti za družbo - in ne upokojevanje.

Sicer pa, kot je dejal Miklič, celotnega pokojninskega sistema ni mogoče urediti z zakonom in so lahko mnoge vmesne rešitve dogovorjene v kolektivnih pogodbah. Ob reformi pokojninskega področja bo treba pregledati tudi druga področja, ki se vežejo nanj, in narediti več reda pri plačevanju prispevkov; ocenjujejo, da danes kar okoli 200.000 (!) zavarovancev ne plačuje prispevkov za pokojninsko zavarovanje od realnih dohodkov. Poleg tega pa zahteva vsaka faza zakona svoje obdobje uveljavljanja in zato je reformo v celoti mogoče izpeljati šele v desetletju ali več. Nobena reforma pa tudi ne more rešiti nekega področja za večno, zato bo treba vsakih nekaj let poiskati nove rešitve. Reforma, kakršna koli že bo, ne bo prizadela sedanjih upokojujencev in delavcev, ki so invalidi, zato se ZSSS predvsem zavzema za pogoje upokojevanja za delavce, ki se bodo upokojili v naslednjih 15 letih; te bo nov zakon najbolj prizadel, poleg tega pa so v položaju, ko ob izgubi dela novo delovno mesto najtežje najdejo.

## **Razmejitev, a predvsem sodelovanje**

Druga tema seminarja v Fiesi je bila razmejitev vloge sveta delavcev in sindikata ter njuno sodelovanje v podjetju. Gre-

gor Miklič je poudaril, da sindikat v podjetju varuje in se bori za temeljne socialne in ekonomske pravice delavcev, ki so člani sindikata. Te pravice zagotovi v kolektivni pogodbi. Ustava določa, da je ustanavljanje sindikatov in včlanjevanje delavcev vanje svobodno, nihče ne sme omejevati dela sindikata. Ta organ ima tudi svoje metode dela, med drugim lahko v borbi za pravice delavcev poseže po protestih, zbiranju podpisov, stavkah...

**Svet delavcev** pa je pomemben strokovni organ v podjetju, ki zagotavlja takšno poslovanje podjetja, da bodo pravice delavcev res varovane. Za boljše delo se lahko svet delavcev poveže z zunanjimi institucijami ali strokovnjaki, ki mu svetujejo. Deluje v skladu z zakonom o upravljanju delavcev, v podjetju pa ga delavci lahko imenujejo ali ne. Zakon določa tudi načine dela sveta delavcev in načine reagiranja na posamezne predloge uprave: prepoved, veto, soglasje, mnenje. Uprava podjetja mora pred nekaterimi svojimi odločitvami pridobiti soglasje ali mnenje sveta delavcev. Svet delavcev torej sodeluje pri odločanju o poslovanju in vpliva na te odločitve.

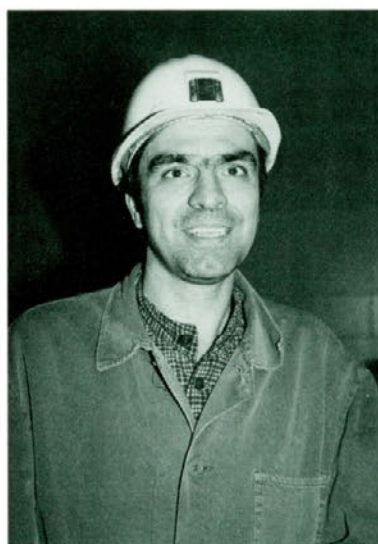
Ločnica med njima je tudi, da svet delavcev zastopa interese vseh delavcev, sindikat pa le tistih, ki so njegovi člani. Kadar oba organa v podjetju obravnavata isto temo, na skupnem sestanku uskladiata mnenja in enotno nastopita pri upravi podjetja. Skupno srečanje članov sveta delavcev, članov izvršilnega odbora sindikata in članov aktiva invalidov v Fiesi je bilo brez dvoma koristno, predvsem člani sveta delavcev in izvršilnega odbora sindikata pa bodo morali napotke s posveta čim prej uporabiti v praksi in zapisati v medsebojnem dogovoru o sodelovanju.

Diana Janežič

Rudarska inženirja iz Rudnikov  
uglja Srednja Bosna na  
usposabljanju pri nas

# Obnovljeno znanje

**V prejšnji številki Rudarja smo predstavili sodelovanje našega podjetja v projektu donacije Slovenije Bosni in Hercegovini, v okviru katerega smo premogovniku v Zenici namenili odkopno opremo Dowty. Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj Republike Slovenije je v okviru te tehnične pomoči razpisalo tudi štipendije za bosanske strokovnjake za dodatno specializacijo oziroma program izobraževanja in praktično delo v različnih slovenskih podjetjih. Premogovnik Velenje je kandidiral za dodelitev štipendij dvema rudarskima inženirjema. Ministrstvo je naš program podprlo in tako sta bila pri nas dva štipendista v oktobru, novembru in decembru.**



Enver Hasić

“Program je bil zastavljen celovito,” je povedal pomočnik tehničnega direktorja za raziskave in razvoj dr. Milan Medved. “Prvih štirinajst dni so imeli vsi specializanti vseh branž skupno izobraževanje v Ljubljani, v okviru omenjenega ministrstva in Ekonomske fakultete, dva meseca in pol pa so preživel v različnih podjetjih. Enver Hasić in Jakub Mehić sta prišla iz Rudnikov uglja Srednja Bosna, ki vključujejo premogovnike rjavega premoga Breza, Kakanj, Zenica in premogovnik lignita Gračanica.

**Enver Hasić** je tehnični direktor zeniškega premogovnika, torej premogovnika, ki bo dobil našo rudarsko opremo, Jakub Mehić pa prihaja iz premogovnika v Kakanju, kjer je tudi uprava vseh rudnikov Srednje Bosne. Oba sta človeka iz prakse, z veliko operativnih izkušenj in zanj je bilo to izobraževanje brez dvoma koristno. Jasno je, da se v bosanskih premogovnikih sedaj predvsem ukvarjajo s tem, kako ponovno vzpostaviti normalno proizvodnjo. Pomembno pa je, da pred seboj vidijo cilj in spoznajo način modernizacije proizvodnje.

Celotno izobraževanje je potekalo po vseh operativnih obratih in strokovnih službah Premogovnika. Vodil ga je Boris Potrč, vodja študijskega oddelka, v sodelovanju z vodji obratov in strokovnih služb. Po končanem izobraževanju sta Enver Hasić in Jakub Mehić izdelala “elaborat o tehnično-tehnoloških možnostih odkopavanja glavnega premoškega sloja v Stari jami Rudnika uglja Zenica z odkopno opremo Dowty 4000 kN”. V njem sta proučila in prikazala možnosti in način uporabe našega odkopnega podporja v njihovih geotehničnih razmerah. Elaborat je bil predstavljen ob zaključku izobraževanja vseh specializantov v Ljubljani, ob primopredaji opreme v Tuzli pa bo predstavljen tudi vodstvu Premogovnika Velenje in Rudnikov uglja Srednja Bosna ter recenziran s strani velenjskih strokovnjakov,” je povedal dr. Medved.

Kaj pa sta povedala oba “štipendista”? Najprej sta predstavila svoji podjetji in stanje v njih.

**Enver Hasić** prihaja iz zeniškega premogovnika, ki ima 4 jame in dva površinska kopa. V jamah Stara jama in Raspotočje so že pred vojno pridobivali premog na mehaniziranih odkopih s podporjem Becorit in Westfalia. Ti dve jami sta bili nosilki proizvodnje visokokvalitetnega rjavega premoga v Zenici, v jami Raspotočje pa nasploh pridobivajo najkakovostnejši rjav premog v Bosni in Hercegovini.

Med vojno so v zeniškem premogovniku odkopavali celo manj kot 10 odstotkov predvojne količine premoga, saj so ostali brez mehanizacije. Pred vojno so odkopali od milijona do milijona in pol komercialnega premoga, v letu 1997 so načrtovali 280.000 ton premoga, za letos 450.000 ton in tako naj bi vsako leto odkopali več.

Žal pa je odkopanega premoga več, kot ga lahko prodajo. Premog iz zeniškega premogovnika je pred vojno kupovalo veliko različnih kupcev, med vojno pa se je to zelo spremenilo in sedaj je glavni kupec premoga Termoelektrarna Čatići, ki je pred vojno kupovala le 10 odstotkov proizvodnje. Vendar se stanje izboljšuje in znova sklepajo dogovore z nekdanjimi kupci v Bosni in Hercegovini, pa tudi v tujini.

**Jakub Mehić** prihaja iz premogovnika v Kakanju, ki ima dve jami in en površinski kop. Na njem pridobijo polovico letnega odkopa premoga. Pred vojno so odkopali okoli 2 milijona ton premoga na leto in prodali 90 odstotkov premoga TE Čatići, s katero so bili v podobnem tehnološkem odnosu kot Premogovnik Velenje in TE Šoštanj. Sedanja letna proizvodnja je okoli 750.000 ton premoga in če bi ga tudi odkopali več, ga ne bi mogli prodati, saj država še ni izdelala energetskega strateškega načrta.

Vsak od premogovnikov - zeniški in kakanjski - je pred vojno zaposloval po okoli 5.000 delavcev, sedaj pa jih okoli 2.200. Zelo neugodna je kvalifikacijska struktura



zaposlenih, veliko je invalidov vojne in dela, velika je tudi fluktuacija. Za oba premogovnika vse to predstavlja še večji problem, ker je zakonsko določeno, da morajo skrb za invalide dela in vojne v celoti prevzeti podjetja.

O omenjenem sodelovanju s Slovenijo pa je Enver Hasić povedal, da je to nadaljevanje tradicionalno dobrih odnosov in sodelovanja med Premogovnikom Velenje in Rudnikom mrkog uglja Zenica. V sklopu tega izobraževanja sta predvsem osvežila znanje, ki sta ga že imela pred vojno, in skozi naše rešitve pridobila izkušnje za reševanje težav v njihovih premogovnikih. Razmere v bosanskih premogovnikih so veliko bolj zapletene kot v Sloveniji. "V Sloveniji beležite velik razvojni napredek pri podzemnem pridobivanju premoga in ste v tem pogledu priključeni na evropske in svetovne trende. Zato je bilo to izobraževanje zame predvsem seznanjanje s temi trendi in je bilo zelo koristno," je povedal Enver Hasić. Jakub Mehić pa je dejal, da je bilo zanj vse zanimivo: "Delo na

mehaniziranih odkopih, seveda, poznam, to ni bilo nič novega. Pač pa sem se poglobil v organizacijo dela tehnološkega procesa in drugih služb, pripravo dela, zagotavljanje varnosti pri delu..."

Po vrnitvi v Bosno in Hercegovino bosta v okviru možnosti podjetja poskušala prenesti svoje izkušnje in znanje, ki sta jih pridobila. Enver Hasić si želi, da bi oprema čimprej prispela v Zenico in na odkop, da bi z njo začeli delati in da bi lahko delo organizirali in pripravili podobno kot pri nas. Oba upata in pričakujeta, da se bo sodelovanje med Premogovnikom Velenje in Rudniki uglja Srednja Bosna nadaljevalo.

Zahvaljujeta se vsem v Premogovniku Velenje, ki so jima omogočili ogled delovišč, strojev, opreme in seznanjanje s posameznimi fazami tehnološkega procesa. Z vsem, s čemer sta se seznanila, kar sta videla in se naučila, sta zelo zadovoljna in hvaležna, da jima je bilo to izobraževanje omogočeno.



Jakub Mehić

Diana Janežič

PROIZVODNJA NOVEMBER 1998

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	152.000	168.000	166.960	14.960	-1.040	109,84	99,38	7.950
PESJE	133.000	136.500	180.450	47.450	43.950	135,68	132,20	8.593
ŠKALE	0	10.500	25.470	25.470	14.970	0	242,57	1.213
PRIPRAVE	16.800	21.000	17.920	1.120	-3.080	106,67	85,33	853
PREMOGOVNIK	301.800	336.000	390.800	89.000	54.800	129,49	116,31	18.610

PROIZVODNJA JANUAR-NOVEMBER 1998

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	1.567.030	1.528.900	1.584.720	17.690	55.820	101,13	103,65	7.171
PESJE	1.285.680	1.250.100	1.359.970	74.290	109.870	105,78	108,79	6.154
ŠKALE	646.990	565.000	672.240	25.250	107.240	103,90	118,98	3.042
PRIPRAVE	166.500	206.100	168.170	1.670	-37.930	101,00	81,60	761
PREMOGOVNIK	3.666.200	3.550.100	3.785.100	118.900	235.000	103,24	106,62	17.127

*Delo z računalniki zahteva vse več znanja*

# Lastna računalniška učilnica

**23. novembra je bila v prostorih študijskega oddelka na jašku Škale skromna slovesnost, na kateri so predali namenu novo računalniško učilnico. Opremljena je s šestimi učnimi mesti in delovnim mestom za predavatelja. V njej bodo potekali računalniški tečaji, ki jih bodo izvajali naši sodelavci. Ti tečaji so dosedaj potekali v Šolskem centru Velenje. Kako potrebna je bila nova učilnica pove podatek, da bo polno zasedena vsak dan od 7. do 14. ure skozi vsa šolska sezono ter da bosta dva tečaja še vedno morala potekati v prostorih Šolskega centra Velenje.**



*Sodobna računalniška učilnica*

Učilnico je namenu predal tehnični direktor podjetja mag. Marjan Kolenc, ki je med razlogi za ureditev učilnice navedel najprej spoznanje, da lahko mnoge učne programe izvedemo z lastnimi strokovnjaki, ki so lahko pri podajanju znanja uspešnejši, saj poznajo nivo znanja sodelavcev, poznajo probleme v podjetju in tudi sodelavce, ki se določenega programa učijo. Da je učilnica urejena na jašku Škale, pa je razlog v tem, da je prostor primerno odmaknjen od vrveža v podjetju, hkrati pa še vedno dovolj blizu in glede na bodočo namembnost območja starega jaška - kjer bo poleg muzeja še izobraževalni center - tja tudi spada. Mag. Kolenc je še dejal, da računalniki postajajo v podjetju vse bolj pravo orodje za delo pri mnogih nalogah in dejavnostih, njihova uporaba pa seveda zahteva tudi vedno več primernega znanja.

Tega bodo slušatelji v novi učilnici lahko pridobivali. Prva skupina je začela z 20-urnim sklopom osnovnega tečaja Auto Cada takoj po odprtju učilnice, vodil pa jo je Da-

mijan Selan. Sicer pa bodo drugi predavatelji za različne programe še Jelko Ferlin, Aleksander Trupej, Sonja Kugonič in Darjo Pungartnik.

Zanimivi so podatki, ki jih je povedala Aca Poles, koordinatorka teh tečajev. Dejala je, da smo z izobraževanjem na področju računalništva začeli spomladi leta 1985, ko je bil še v okviru sozd Rek organiziran prvi seminar o uporabi računalnika v informatiki in krmiljenju. Udeležilo se ga je 50 sodelavcev. S sistematičnim izobraževanjem, z večurnimi tečaji za uporabo osebnega računalnika pa smo pričeli leta 1989. V vseh teh letih je bilo v te tečaje vključenih 1479 sodelavcev, v zadnjih letih pa na leto med 120 in 150 sodelavcev.

Služba za organizacijo, nagrajevanje, izobraževanje in informiranje pripravlja te tečaje ob zelo dobrem sodelovanju s sektorjem za Raziskave in razvoj, v vseh preteklih letih pa so največ tečajev izvedli v Šolskem centru Velenje in z njihovimi strokovnjaki sodelovali pri vsebinski in organizacijski pripravi tečajev.

V zadnjih dveh letih je rasel odstotek ur tečajev, ki so jih izvedli naši sodelavci - interni predavatelji v najeti učilnici. Pričeli so s krajšimi, eno do dve-urnimi izobraževanji za uporabo mreže in elektronske pošte, pojavile so se potrebe po krajših izobraževanjih, vezanih na probleme pri sprotne delu z računalniki. Zato je bila odločitev vodstva, da uredi in opremi našo lastno računalniško učilnico zelo dobrodošla.

Diana Janežič

# Voda

Gospodarjenje z vodami

**Gospodarjenje s pitno vodo postaja izziv 21. stoletja. Ob dejstvu, da dve tretjini Zemlje pokriva voda, sta, žal, le dva odstotka te vode sta pitna. Pa tudi ta voda ni dosegljiva v celoti, saj je 65% teh dveh odstotkov v obliki ledu na tečajih in ledenikih. Izboljšanje preskrbe z vodo zato ne vključuje le revnejših področij zemeljske oble, temveč zajema tudi razvite industrijske države. Ogromno vode se namreč izgubi zaradi puščajoče vodovodne napeljave, po podatkih OZN v evropskih državah v vrednosti deset milijard dolarjev, v nekaterih evropskih državah pa tudi polovica razpoložljivih količin.**

V času poslavljanj od starega leta in v pričakovanju novega se je kar neprimerno pogovarjati o vodi, za katero pravijo, da še za v čevljih ni dobra. In da ima nemogoče lastnosti kot tisto, da se je ne da potiskati s kolom ali v njo narediti luknje. Šolarji pa bi dodali, da je voda snov brez barve, vonja in okusa. Če prve lastnosti držijo skoraj za vse vrste vod, pa vodo brez barve, vonja in okusa že težko najdemo.

Osnovna dejavnost premogovnika je pridobivanje lignita, ki na prvi pogled z vodo nima neposredne zveze. Nekateri številke potrjujejo nasprotno.

Za zagotavljanje varnega odkopavanje v območjih z vodonosnimi plastmi načrpamo iz jame za vsako tono premoga približno 1000 l vode oziroma 4 milijone m<sup>3</sup> vode na leto. Na površini pa se srečujemo z ogromnimi količinami vode, ujete v ugrezninskih kotanjah. Štiri jezera po površini obsegajo 2 milijona m<sup>2</sup>, če pa bi jih želeli napolniti z vodo, prečrpano iz jame, bi za to potrebovali devet let. Če bi se lahko Premogovnik namesto s komunalno vodo iz vodovodnega omrežja oskrboval z jezersko vodo, bi bile jezerske kotanje prazne v osemindvajsetih letih. Srečujemo pa se tudi s padavinsko vodo, ki prek tlakovanih in večkrat onesnaženih površin Novih Prelog in Klasirnice odteka v Pako. V primerjavi s temi količinami je poraba tehnološke vode na površini za pranje odkopne opreme in priprave pepelnih mešanic zanamrljivo majhna. Omenjene količine in zahteve zakona o varstvu okolja zahtevajo, da z vodo ravnamo čim bolj racionalno in okolju primerno. Zato smo v Premogovniku aktivirali niz dejavnosti, s katerimi želimo doseči omenjene cilje.

## Jamska voda

Zahteve zakonodaje so nas že pred leti privedle do sanacijskega programa meteoronih in tehnoloških vod na območju Prelog. Jamsko vodo, ki je pred leti tekla kar v Pako, smo preusmerili na odlagališče pe-

pela in jo tu vključili v tehnološki krogotok TEŠ. Tako smo preprečili onesnaževanje reke Pake in Velenjskega jezera. Ker pa TEŠ predvideva v bližnji prihodnosti prehod na suho odlaganje pepela, bo potrebno poiskati za jamsko vodo ustrežnejše rešitve.

Pred letom dni smo kot eno od sprejemljivejših variant izbrali rastlinsko čistilno napravo. Narava ima namreč ogromno samoočiščevalno sposobnost. Če mikroorganizmom omogočimo primerne bivalne pogoje, le-ti s svojo prehranjevalno verigo očistijo vodo do te mere, da je primerna za izpust v vodotok. Za tako obdelavo odpadnih jamskih vod predvidevamo uporabo objektov zaprtega krogotoka tehnoloških vod TEŠ. Tak način čiščenja vod bo tudi okolju primernejši, saj bi v nasprotnem primeru morali zgraditi precej veliko mehansko čistilno napravo, ki tudi na pogled ne bi bila ugodna.

## Padavinska voda

V sanacijskem programu smo obdelali tudi meteorne in tehnološke vode na področju Prelog. Ta prostor obsega več kot 11 ha tlakovanih površin, na katerih ob padavinah voda spiri deponijske prostore skozi sedem iztokov v Pako. Da bi preprečili onesnaževanje, smo kupili poseben pometalni stroj, ki je zmožen večkrat na dan očistiti površine Prelog, Klasirnice in Škal tako, da padavinska voda ne onesnažuje Pake.

Sanacijski program zajema tudi sanacijo meteorne in fekalne kanalizacije v Prelogah, s katero bomo odpravili zmotne priključke, ločili oba tipa omrežij in tehnološke vode priključili na zbirni kolektor centralne čistilne naprave v Šoštanju. Predvidena pa je tudi ureditev pralnice



*Za zagotavljanje varnega odkopavanja v območjih z vodonosnimi plastmi načrpamo iz jame za vsako tono premoga približno 1000 l vode oziroma 4 milijone m<sup>3</sup> vode na leto. Na površini pa se srečujemo z ogromnimi količinami vode, ujete v ugrezninskih kotanjah. Štiri jezera po površini obsegajo 2 milijona m<sup>2</sup>, če pa bi jih želeli napolniti z vodo, prečrpano iz jame, bi za to potrebovali devet let. Če bi se lahko Premogovnik namesto s komunalno vodo iz vodovodnega omrežja oskrboval z jezersko vodo, bi bile jezerske kotanje prazne v osemindvajsetih letih.*

odkopne opreme in vozni enot. Kljub dejstvu, da se je količina odkopne opreme, potrebne za remont v zadnjih letih zmanjšala, pa je narasla potreba po čiščenju vozni enot za transport pepelnih in betonskih mešanic v jamo. Za to je potrebno visokotlačno čiščenje, odpadne vode pa bomo zajeli in jih priključili na kolektor centralne čistilne naprave.

### Tehnološka voda

Za racionalizacijo porabe vode v tehnološke namene potekata v Premogovniku dva obsežna projekta: Gospodarjenje z vodami v pridobivalnem območju Premogovnika Velenje in Hidrogeološki in hidravlični model oskrbe premogovnika s pitno tehnološko in protipožarno vodo.

### Površinske vode

Pridobivalni prostor Premogovnika Velenje obsega 1600 ha in predstavlja del porečja reke Pake, kot glavnega vodonosnika Šaleške doline. Nastajajoče ugreznine zapolnjujejo vodotoki, ki so bili v preteklosti največji pritoki Pake, danes pa jo dosegajo prek treh ugrezninskih jezer. Razvoj industrije in dodatno priseljevanje je povzročilo močno obremenitev stoječih

in tekočih vod, največji industrijski objekti v dolini pa so eni največjih porabnikov tehnološke vode. Največje potrebe po oskrbi z vodo ima Termoelektrarna Šoštanj, saj je proizvodnja električne energije pogojena s precejšnjim odvodom v kotlu proizvedene toplote v okolico. Osnovni vir napajanja predstavlja Paka, vendar TEŠ s količinami porabe presega njen biološki minimum, zato kot rezervo izkorišča tudi ugrezninska jezera. S študijo želimo zagotoviti rezerve vode TEŠ s poudarkom na ravnotežju v odnosu med potrebami in naravnimi možnostmi. Povedano z drugimi besedami, je potrebno ob čim manjših investicijskih in obratovalnih stroških omogočiti nemoteno obratovanje TEŠ ob zagotavljanju biološkega minimuma Pake, ob čim večjem izkoristku odpadnih tehnoloških vod, zmanjšanju obremenjevanja vodotokov in jezer ter zagotavljanju stabilnosti okolice jezer z dopustnim nihanjem nivojev jezer.

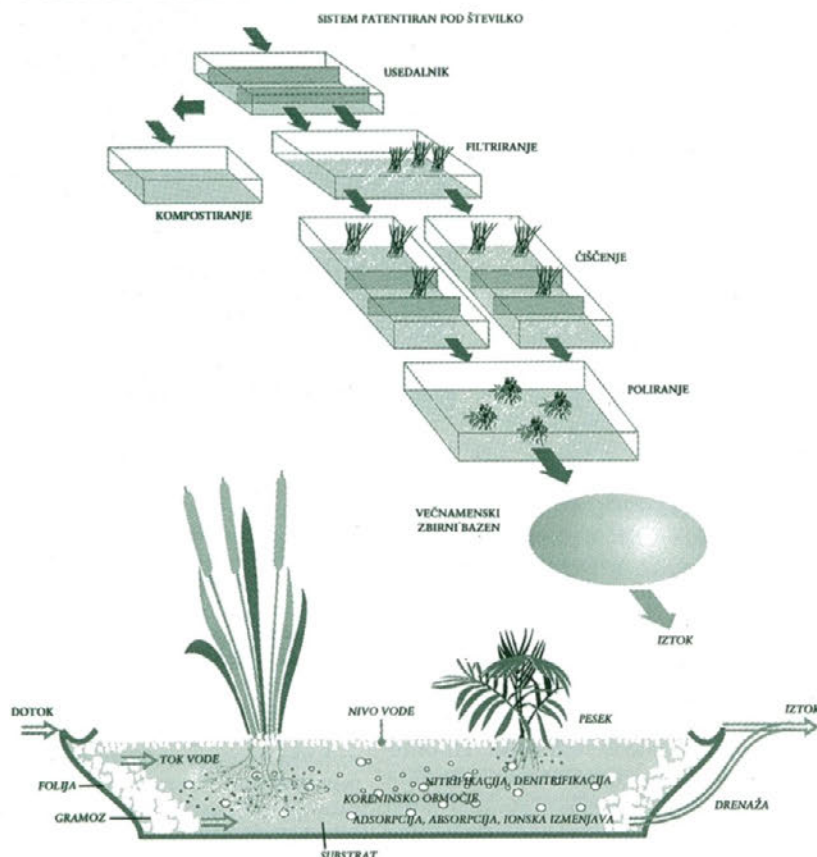
### Pitna triadna voda

Drug pomemben projekt, za katerega smo pridobili tudi sofinanciranje Ministrstva za znanost in tehnologijo, pa naj bi omogočil zmanjšanje porabe tehnološke, protipožarne in sanitarne vode, oskrbo z vodo z izkoriščanjem lastnega vodonosnika in znižanje obratovalnih stroškov vodooskrbnega sistema. V jami Škale smo po vdoru vode iz triadnega vodonosnika leta 1973 pričeli z aktivnim odvodnjavanjem talninskih plasti in s tem mogočili varno odkopavanje v tej jami do njenega zaključka. Voda, ki jo črpamo iz triadne podlage, ima zelo ugodno kemijsko sestavo in je tudi po bakteriološki plati neoporečna ter primerna za pitje. Del te vode porabimo v tehnološkem procesu premogovnika, več kot 2500 l/min pa jo prečrpamo na površino ter nato prelijemo v Velenjsko in Turistično jezero.

Za boljši izkoristek uporabe te vode predvidevamo hidrogeološke raziskave, s katerimi želimo opredeliti dolgoročno stabilnost vodonosnika za njegovo izkoriščanje v komercialne namene ter za zagotavljanje potrebnih količin vode za tehnološke procese tudi po zaključku odkopavanja v jami Škale. Vzporedno s hidrogeološko fazo poteka strojno energetska faza. Razvit bo hidravlični model vodooskrbnega sistema. Z njegovo postavitvijo bodo izdelana orodja za analize in simulacije hidravličnih omrežij, izvedena bo kalibracija obstoječega sistema, sistem bo povezan z varnostno-informacijskim sistemom, proučene bodo možnosti regulacije sistema s površine in razvite aplikacije za ukrepanje v nujnih primerih.

Franci Lenart

## PRINCIP DELOVANJA RASTLINSKE ČISTILNE NAPRAVE



# Ali je vode lahko preveč?

Odvodnjavanje triadnega vodonosnika

**V Šaleški dolini imamo vode, na srečo, dovolj. Zaenkrat. Kaj pa bi se zgodilo, če bi je nenadoma primanjkovalo, zmanjkalo? Kolikšne so zaloge vode? Od kod jo dobivamo in kakšne kakovosti je? Kaj ima pri tem voda, ki jo črpamo v velenjskem premogovniku? In nenazadnje, ali je vode lahko preveč?**

Voda je v premogovniku lahko tudi ovira, težava, zato mnoga področja jam odvodnjavamo. Pogovor o tej temi sva načela s samostojnim hidrogeologom v Hidrogeološki službi **Bojanom Lajlarjem**. "V našem premogovniku imamo dva sistema odvodnjavanja: enega za pliocenske vodonosnike nad premogom in drugega za triadne vodonosnike pod premogovim slojem. Posebej pereč je problem odvodnjavanja triadnega dela v jami Škale. Tu poteka ves čas intenzivno odvodnjavanje, posebej od dveh velikih vdorov vode v jamo septembra in decembra leta 1973, ko je bil dotok vode med 20 in 25 m<sup>3</sup> na minuto, voda pa je zalila jamo skoraj do jaška Preloge. Po teh vdorih smo pristopili k aktivnemu odvodnjavanju triadnega vodonosnika in sedaj vodo črpamo na glavnih triadnih vrtnah v črpališču na kotah +153, +85, +120 in +30. Kot vir pitne vode uporabljamo vodo iz vrtn na kotah +153, +85 in +120."

Kako velike količine vode je treba prečrpati, pove podatek, da je na razpolago 3000 l vode na minuto. Kaj delamo z njo, za kaj jo porabimo? "Pitno vodo iz vseh teh črpališč prečrpamo v črpališče na koti +120, nato pa jo pripeljemo pod jašek Škale, kjer je razdelilna postaja. Del vode uporabimo za napajanje tehnološkega in protipožarnega voda, del vode pa črpamo na površino, kjer jo uporabljamo v avtopralnici, za napajanje Turističnega jezera ter veznega kanala med Škalskim in Velenjskim jezerom," je pojasnil Lajlar.

Ko je vode dovolj in ker ima tudi Komunalno podjetje svoje vire vode, je ta voda pravzaprav varnostni vir pitne vode, ki je najbolj cenjen, ko vode primanjkuje. Količine so tolikšne, da bi z njo lahko zadovoljili potrebam po tehnološki vodi tudi drugih podjetij. Raziskave so pokazale, da je vir napajanja tega vodonosnika porečje Pake na vzhodu, zavrnjena pa je bila teza, da voda v vodonosnik prihaja tudi s severovzhoda, torej iz Škal in področja Ljubele. "Na osnovi opazovanj gibanja nivoja vode na triadnih vrtnah je bilo ugotovljeno, da so nivoji vode ob odvodnjavanju na področju jame Škale zelo padli, nivoji vode proti Ljubeli pa ne. Torej odvodnjavanje ni vplivalo na hidrogeološko sliko tega področja. Za potrditev te teze smo letos izdelali triadno vrtno PT-30 in z geološkimi in hidrogeološkimi raziskavami ugotovili, da

obstaja hidravlična bariera med področjema jame Škale in naseljem Škale in Ljubelo," je pojasnil Lajlar.

Triadno vodo pa iz območja jame Škale trenutno črpamo predvsem iz varnostnih razlogov. Bojan Lajlar pravi: "S prenehanjem črpanja vode bi se nivo te vode zelo dvignil. Med leti 1972 in 1998 smo zabeležili padec nivoja vode na tem območju za 300 in več metrov. Črpanja vode trenutno ne smemo opustiti zaradi varnosti, kljub uvedbi sistema pasivnega varovanja odkopov. Leta 1995 smo namreč začeli uporabljati za varovanje etaž pri odkopavanju poleg aktivnega tudi tako imenovano pasivno varovanje. To pomeni, da je lahko piezometrični nivo vode v triadni podlagi tudi nad aktivno etažo (pri aktivnem varovanju le pod njo), vendar mora biti debelina varnostnega stebra med etažo in triadno podlago dovolj velika. Tak način varovanja uporabljajo tudi mnogokje v svetu.

Predel jame Škale stalno nadziramo, raziskujemo in pripravljamo matematični model, s katerim bi predvideli posledice prenehanja črpanja vode in preverili možnost pretakanja vode iz triadne podlage v druge predele jam Premogovnika Velenje prek starih del. Rezultati matematičnega modeliranja bodo služili tudi kot strokovna osnova za odločitev o potrebnosti črpanja vode po zaključku odkopavanja v jami Škale."

Tudi ko se bo to zgodilo, lahko to vodo, ki je dobre kakovosti, koristno uporabimo. Ker bo z zaprtjem jame Škale večji del območja nedostopen, že sedaj v Hidrogeološki službi pripravljajo koncept posodobitve spremljanja nivoja podzemne vode. To pomeni, da jamske piezometre opremljajo s tlačnimi tipali, s čemer bo kljub likvidaciji vrtine mogoče opravljati meritve nivoja vode. Še več: kasneje naj bi se podatki s tipal zbirali na centralnem čitalnem mestu ter se prenašali na informacijski sistem in tako lažje analizirali. Vse to pa kot del projekta, ki naj bi omogočil zmanjšanje porabe tehnološke, protipožarne in sanitarne vode, oskrbo z vodo z izkoriščanjem lastnega vodonosnika in znižanje obratovalnih stroškov vodooskrbnega sistema. Da bi vode imeli vedno dovolj, kjer jo potrebujemo, in ravno prav, kjer je je preveč.



Bojan Lajlar

Kakovost voda v pridobivalnem območju Premogovnika

# Raba, ne izraba jezer

*V Inštitutu za ekološke raziskave ERICu se z načrtnim spremljanjem stanja jezer in drugih voda v Šaleški dolini ukvarjajo že 10 let. Kakovost vode se je v tem desetletju izboljšala, kakšna pa je danes, je povedal mag. Emil Šterbenk, ki je o tem napisal tudi magistrsko nalogo: "V zadnjih 100 letih se je pokrajina Šaleške doline zelo spremenila, saj je iz rečne nastala jezerska pokrajina. Za normalne procese nastajanja jezer je to zelo kratko obdobje. Jezerska pokrajina pa je od rečne tudi mnogo bolj občutljiva; na primer: vodotok lahko onesnaženje sorazmerno hitro odplakne, prečisti, medtem ko se nesnaga v jezeru akumulira in le počasi očisti. V Velenjskem jezeru naj bi se teoretično voda zamenjala v dveh letih in pol, praktično pa se ne niti v daljšem obdobju."*



Mag. Emil Šterbenk

Jezeri so najvidnejša sprememba in značilnost pokrajine v Šaleški dolini. Vsebujejo 35 milijonov m<sup>3</sup> vode, vendar teh količin ne smemo jemati kot vodne rezerve, saj gladina jezer ne sme pretirano nihaniti. Torej imamo v Šaleški dolini nesorazmerje med velikostjo doline, njenimi vodnimi viri in rabo vode. Na majhnem prostoru - dno doline obsega le 20 km<sup>2</sup> - se prepletajo kmetijstvo, premogovništvo, energetika, industrija, prebivalstvo. Zato je bila reka Paka kot glavni odvodnik še pred desetimi leti med petimi najbolj onesnaženimi rekami v Sloveniji. Leta 1993 je bil izdelan sanacijski program za očiščenje voda v Šaleški dolini, v ERICu in občini kot naročniku programa pa so ga zasnovali tako, da so pritegnili k sodelovanju največje onesnaževalce Pake in drugih vod. V septembru je bilo predstavljeno poročilo po opravljeni 1. fazi tega programa in ugotovljeno, da se je najbolj izboljšala voda v Velenjskem jezeru, Paka pa je napredovala v višji kakovostni razred. Da bi bila Paka še čistejša, je pripravljen idejni projekt za nadaljevanje izgradnje centralne komunalne čistilne naprave v Šoštanju.

"Kljub velikim zalogam vode v šaleških jezerih je porečje Pake malo vodnato," je povedal Šterbenk. "Šibka rečna mreža v sušnih obdobjih ne zadošča za velike potrebe po vodi v Šaleški dolini. Da bi preučili vse možnosti racionalne rabe vode, so v Premogovniku naročili Projekt gospodarjenja z vodami. Nosica projekta sta Podjetje za urejanje voda Celje (PUV) in ERICo Velenje. Zaključen bo konec leta 1999. Z njim bomo temeljito pretehtali vodno bilanco jezer, ugotovili dejanske rezerve in predlagali rabo vode posameznih jezer.

V to bilanco bomo vključili tudi vodo iz komunalne čistilne naprave Šaleške doline, ki bi jo bilo mogoče - ob temeljitem čiščenju - uporabiti za bogatenje Pake. Enako se tehtajo tudi možnosti rabe odpadne vode Premogovnika Velenje.

Končni cilj je določiti rabo jezer ob čim manj moteni oskrbi s tehnološko vodo, določiti upravljalce jezer in potrebne okoljevarstvene ukrepe na jezerskih bregovih."

## Kakšna so jezera v Šaleški dolini?

**Velenjsko jezero** je največje in ga lahko primerjamo z Blejskim jezerom. Vsebuje 25 milijonov m<sup>3</sup> vode (Blejsko 26 milijonov m<sup>3</sup>) in obsega 135 ha (Blejsko 147 ha). Kakovost vode v Velenjskem jezeru se je po izgradnji zaprtega krogotoka transportne vode iz TEŠ neverjetno izboljšala. Onesnažena voda, ki je prej tekla v jezero, sedaj kroži po zaprtem sistemu in alkalnost jezerske vode se je v treh letih normalizirala.

Umetno pregrajeni del Velenjskega jezera je **Turistično jezero**, katerega največja pomanjkljivost je njegova majhnost. Meri 2,4 ha in obsega manj kot 100.000 m<sup>3</sup> vode. Dotok vode je jamska voda, odtoka pa v Velenjsko jezero. Glede njegove uporabe se bo treba kmalu dogovoriti, saj je močno obremenjeno.

**Škalsko jezero** je najstarejše jezero v Šaleški dolini. Obsega 27 ha in vsebuje milijon m<sup>3</sup> vode. V preteklosti je bilo zelo močno organsko obremenjeno, saj so se vanj zlivale komunalne vode iz Škal in Hrastovca, izcedne vode iz odlagališča odpadkov, ERA je imela v zaledju velik hlev z govejimi pitanci. "Ti vplivi so danes močno zmanjšani, kljub temu pa se je kakovost vode v jezeru zmanjšala manj, kot smo predvidevali. Zato smo v ERICu pripravili projekt, da bi po ceveh do treh najglobljih točk v jezeru (okoli 18 m) speljali triadno vodo, ki bi razkrojila plast žveplovodikov," je pojasnil Šterbenk.

Najmlajše jezero je **Družmirsko**, ki je začelo nastajati leta 1975. Meri 50 ha in vsebuje 11 milijonov m<sup>3</sup> vode. Kljub temu da se vanj zliva odpadna voda iz Gaberk, je dokaj dobre kakovosti oziroma še vedno najboljše jezero v Šaleški dolini. Toda Emil Šterbenk poudarja, da bo tudi v Družmirsko jezero treba zmanjšati vnos

hranil antropogenega izvora, zato je šoštanjska občina že naročila projekt za izgradnjo kanalizacije, s katero bodo odpadne vode Gaberk prečrpavali prek Goric proti Ravnam pri Šoštanju in čistilni napravi.

“Trenutno Vodnogospodarski inštitut v Ljubljani preračunava vodno bilanco jezer glede na obstoječe meteorološke podatke, s posebnim poudarkom na nizkih vodah (suša) in visokih vodah (poplavni val in njegovo zadrževanje). V Podjetju za urejanje voda v Celju pripravljajo osnove za določitev ekološko sprejemljivih pretokov (preseke struge, podolžne profile) in prepusnost korita Velunje iz Družmirskega jezera. V ERICu postavljamo osnove za merjenje parametrov kakovosti vode. Ob tem pripravljamo še analizo pretkov skozi komunalno čistilno napravo in vpliv nihan-

ja gladine na življenjske združbe v jezerih in ob njih. Strokovne osnove za določitev vpliva nihanja gladine jezer na nivo podzemne vode pa kot največji poznavalci pripravljajo strokovnjaki tehničnega sektorja Premogovnika Velenje. Splet vseh obdelav PUV, ERICa Velenje in podizvajalcev bo dal končni rezultat v skladu z zahtevami projektne naloge,” je dejal Šterbenk.

S svojo velikostjo in urejenostjo predstavljajo jezera v Šaleški dolini eno njenih glavnih razvojnih možnosti, zato jih je treba še posebej varovati in skrbno načrtovati dejavnosti na njihovih površinah in bregovih.

# Vedno dovolj vode

**Voda je v tehnološkem postopku pridobivanja električne energije v Termoelektrarni Šoštanj njegov pomemben sestavni del. Uporabljajo jo v hladilnih sistemih in za transport pepela.**

Kot je povedal vodja Oddelka tehnologije voda in goriv v TEŠ Egon Jurač, diplomirani inženir kemije, so pred letom 1994 na leto porabili 20 milijonov m<sup>3</sup> vode: 10 milijonov m<sup>3</sup> za hladilne sisteme in prav toliko za transport pepela. Za oba postopka so se oskrbovali z vodo iz vseh treh jezer Šaleške doline in iz reke Pake. Leta 1994 je bil zgrajen zaprti krogotok transportne vode, ki je en del uporabe tehnološke vode spremenil.

“V bazenih zaprtega krogotoka transportne vode zberemo vso vodo, ki “skrbi” za transport pepela, jo prečistimo in vrnemo v uporabo. Torej teh 10 milijonov m<sup>3</sup> vode kroži, kar pomeni, da iz naravnih virov potrebujemo samo še polovico prejšnjih količin tehnološke vode. Te količine pa, seveda, ne moremo zmanjšati. Voda v hladilnih sistemih kroži, toploto dobiva v kondenzatorju in jo oddaja v zrak v hladilnem stolpu. Pri tem ne ogreva zraka, temveč izhlapeva in se torej “uniči,” je uporabo vode razložil Egon Jurač.

Viri velikih potreb po vodi so še vedno jezera in Paka. Pri tem pa morajo vzdrževati ekološko sprejemljiv pretok Pake, ki je po vodnogospodarskem soglasju določen na 700 litrov na sekundo v Penku. Omejitev jemanja vode iz Družmirskega jezera je prosti odtok, pod nivo katerega tudi ne

smejo priti, tega pa jim tudi ne omogoča tehnologija. V letu 1997 so iz Družmirskega jezera “vzeli” 7,4 milijona m<sup>3</sup> vode in iz Pake 2,5 milijona m<sup>3</sup>.

“Nekakšno ločnico predstavlja leto 1993, ko je bila poleti precejšnja suša. Do takrat so količine vode zadostovale za naše potrebe in tudi v okolju to ni povzročalo nobenih posledic. Ob suši pa so se pojavili nekateri problemi in iz Premogovnika Velenje so nas začeli opozarjati, da bo treba jemanje vode kontrolirati.

Da bi zagotovili potrebne količine vode, smo s predstavniki vašega podjetja, ERICa in PUV zastavili skupno raziskovalno nalogo, ki naj bi prikazala stanje in nam tudi nakazala naše delovanje v prihodnje. Vanjo smo zapisali, da mora imeti Termoelektrarna zagotovljene potrebne količine vode v tem okolju, kakšni so načini rabe posameznih jezer in reke Pake, in to tako, da v okolju ne povzročajo škode. Slednje je naš skupni interes. Saj interesov je, seveda, veliko. Poleg TE Šoštanj in Premogovnika imajo svoje interese ekologi, biologi, hidrogeologi, prebivalci ob teh vodah in s skupnim dogovarjanjem lahko vse te interese primerno uskladimo,” je dejal Egon Jurač.

*Oskrba TE Šoštanj s tehnološko vodo*



Egon Jurač

Diana Janeži

# Pisalo se je leto 1998

## Januar

Na prvi strateški konferenci podjetja konec novembra 1997 je bilo sklenjeno, da bomo v letu 1998 odkopali 4 milijone ton premoga. Pridobili naj bi ga na nekaj več kot 300 metrov dolgi odkopni fronti, v povprečju s tremi odkopi. Glavnino odkopanega premoga naj bi pridobili v jami Pesje in na jugu v jami Preloge.

Osnutek elektroenergetske bilance za leto 1998 je predvidel porabo 3,440 milijona ton premoga v TEŠ in bil kasneje korigiran na 3,618 milijona ton.

20. januarja je bil na pripravskem delovišču postavljen rekord v narejeni dolžini proge. Narejenih je bilo 99 metrov jamskih prog, vsaka pripravka številka je naredila 7,6 metra.

Postopoma smo začeli izločevati iz uporabe podporje Dowty. Z njim je bilo v 20 letih uporabe na 101 odkopu odkopanih okoli 41,4 milijona ton premoga.

Steklo je intenzivno delo pri uvajanju sistema kakovosti; za pridobitev certifikata kakovosti ISO 9001 je bil določen datum: 3. julij.

Pihalni orkester je pripravil tradicionalni novoletni koncert.

1. januarja 1953. leta je izšla prva številka "Velenjskega Rudarja" in tako je sedanji "Rudar" stopil v 45. leto svojega izhajanja.

Na deponiji je bilo konec januarja 602.821 ton premoga.

## Februar

Od sredine decembra do konca januarja je potekala prenova poslovnih prostorov Gospodarskega sektorja v stekleni direkciji. 6. februarja so bili prostori svečano dani v uporabo.

Izdelan je bil predlog letnega delovnega načrta v višini 4 milijone ton in posredovan v sprejem članom upravnega odbora.

## Marec

V podjetju je potekala presoja kakovosti po standardih ISO 9001, kar je bil zadnji formalni postopek pred sklepom o dodelitvi certifikata kakovosti.

Med 11. in 14. marcem sta dr. Franc Žerdin in dr. Evgen Dervarič na poslovnem obisku v Birminghamu v Veliki Britaniji predstavila velenjsko odkopno metodo.

20. marca je Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo Republike Slovenije dodelila drugo soglasje k programu lastninskega preoblikovanja.

Aktiv invalidov, ki zastopa 22 odstotkov invalidov med delavci podjetja, je za novega predsednika izvolil Draga Kremžarja.

Predstavniki sindikata so se udeležili protestnega shoda v podporo stališčem ZSSS ob predlogu novega pokojninsko-invalidskega zakona, tako imenovane Bele knjige.

Razpisali smo 78 štipendij za šolsko leto 1989/99.

Razpisali smo program 10-dnevnih medicinsko preventivnih oddihov in proslavili 10-letnico organiziranja teh programov.

Na deponiji je bilo največ premoga v celem letu: 687.551 ton.

## April

9. aprila je Slovenski inštitut za kakovost in meroslojve izdal certifikat za sistem kakovosti v Premogovniku Velenje.

Zabeležen je bil najnižji odstotek bolniških izostankov v zgodovini podjetja - 5,23.

Ob praznovanju 45-letnice prostovoljnega kvodajalstva je Rdeči križ Slovenije podelil Osnovni organizaciji Rdečega križa podjetja priznanje za podporo kvodajalstvu.

19. aprila se je na koncertu predstavil novoustanovljeni 36-članski Veliki revijski orkester Glasbene šole Velenje.

## Maj

20. maja je bilo podjetje vpisano v sodni register in dobilo ime: Premogovnik Velenje, javno podjetje za pridobivanje lignita, delniška družba.

Konec maja je bila zabeležena ena najboljših petmesečnih proizvodenj v zadnjih letih; na treh odkopih smo pridobili od 22.000 do 24.000 ton premoga na dan.

Organiziran je bil seminar za javna naročila.

Podjetje je prejelo priznanje Turistične zveze Velenje za najbolj urejeno okolje podjetja.

Atletski klub Velenje je dobil organizacijo evropskega prvenstva v krosu v decembru 1999.

## Junij

2. junija je bil podpisan aneks k letnemu načrtu odkopa premoga, in sicer za 200.000 ton premoga. Cena tega premoga je 3,5 DEM/GJ, letni delovni načrt pa je tako 4.050.000 ton.

Začele so se prireditve ob rudarskem prazniku.

24. junija je izšla druga knjiga A. Seherja "Zgodovina Premogovnika Velenje".

Zaupniki sindikata so na svojem rednem zboru za podpredsednika sindikata potrdili Branka Smagaja.

Nogometaši Rudarja so v 50. letu delovanja kluba osvojili pokal Slovenije.





**Julij**

Na 38. skoku čez kožo je v rudarski stan skočilo 64 mladih rudarjev, častni skok pa je opravil Peter Robida, ravnatelj Šolskega centra Velenje. Slavnostni govornik je bil minister za gospodarske dejavnosti Metod Dragonja, ki je podjetju podelil certifikat kakovosti.

16. julija je bila 1. skupščina delniške družbe Premogovnik Velenje. Sprejet je bil statut delniške družbe, odpravljena je bila izguba iz let 1993-97, osnovni kapital podjetja je bil povečan na 26,5 milijarde tolarjev in potrjen delovni načrt za leto 1998. Poslovali naj bi celo z dobičkom.

Izvoljen je bil nadzorni svet delniške družbe v sestavi: Matjaž Cerovac (predsednik), Brane Žerdoner, Jolanda Veršič-Žabjek, Franc Druks, Marjan Murn in Dušan Čizmek.

30. julija je ELES odklopil daljnovod, prek katerega je Hrvaška dobivala električno energijo iz Nuklearne elektrarne Krško. To je imelo daljnosežne posledice za celotno elektroindustrijo in premogovništvo Slovenije in na odnose s Hrvaško.

Na deponiji je bilo 557.548 ton premoga.

**Avgust**

Z območja jaška Škale je potekala selitev dejavnosti praktičnega izobraževanja v Nove Preloge.

V Idriji je bila 23. skupna vaja rudarskih reševalnih služb rudnikov Slovenije in rudnika Tupljak na Hrvaškem.

V parlamentarni postopek je bil vložen predlog Zakona o renti zaradi posledic rudarjenja.

ERICo je organiziral deseti raziskovalni tabor, tokrat v Vinski Gori.

Člani planinske sekcije podjetja so se med 22. in 30. avgustom potepali po Grčiji in stopili tudi na njen najvišji vrh - Olimp.

**September**

Objavljen je bil razpis za direktorja podjetja. Nanj se je prijavil dosedanji v.d. direktorja dr. Franc Žerdin. Njegovo prijavo je nadzorni svet podjetja predlagal vladi Republike Slovenije v potrditev.

25. septembra se je zadnja redna delovna izmena odpravila na delo skozi škalski jašek. Začelo se je postopno zapiranje jame Škale.

V prvem polletju smo odkopali 2.337.000 ton premoga ali 58% načrtovane letne proizvodnje.

Ob občinskem prazniku je Nogometni klub Rudar dobil grb Mestne občine Velenje, Franc Druks, vodja obrata HTZ, pa plaketo Mestne občine Velenje.

V okviru 9. Pikinega festivala smo na športnih terenih TRC Jezero gostili Piko Nogavičko in množico otrok, 26. septembra pa izvedli tekaško prireditev "Slovenija teče".

DIT je uspešno izvedel deveto srečanje poslovnih partnerjev podjetja s tradicionalnim teniškim turnirjem.

**Oktober**

Povprečna kakovost premoga v prvih devetih mesecih je bila 9.936 KJ/kg, kar je bilo boljše od načrtovane; pri oddaji premoga v TEŠ smo v oktobru zabeležili celo 10.500 KJ/kg toplotne vrednosti premoga.

22. oktobra je vlada Republike Slovenije imenovala dr. Franca Žerdina za direktorja delniške družbe Premogovnik Velenje.

40. obletnico delovanja je proslavil Šolski center Velenje, ki ima zemetke v Industrijski rudarski šoli.

Na deponiji je bilo najmanj premoga v celem letu - 496.833 ton.

**November**

Na drugi strateški konferenci podjetja med 5. in 7. novembrom je bilo med drugim sklenjeno, da strateških ciljev ne bomo spreminjali. Opredeljen je bil nivo proizvodnje za leto 1999: 3.850.000 ton.

Odločitev strateške konference je bila tudi, da pričnemo dejavnosti za certificiranje področja varovanja okolja in do 3. julija 2000 pridobimo certifikat za standard ISO 14000.

V dogovorih z Ministrstvom za ekonomske odnose in razvoj smo pripravili odkopno opremo Dowty za premogovnik v Zenici v okviru donatorske pomoči Slovenije Bosni in Hercegovini.

Sindikat podjetja, svet delavcev in aktiv invalidov so 20. novembra v Fiesi pripravili seminar o predlogu nove pokojninsko-invalidske zakonodaje in o sodelovanju delavcev pri upravljanju.

23. novembra je bila v prostorih študijskega oddelka na jašku Škale predana v uporabo sodobna računalniška učilnica s šestimi učnimi mesti.

V soju novih žarometov na mestnem stadionu je NK Rudar proslavil 50-letnico delovanja tudi z zmago nad mariborskim Teatanicom z 2:0.

**December**

Praznovali smo god sv. Barbare in sodelavcem, ki so v letu 1998 dosegli uspehe pri izobraževanju, podelili spominska darila.

Delovno leto smo sklenili 22. decembra.

Izpolnili smo delovni načrt in odkopali 4.050.000 ton premoga.

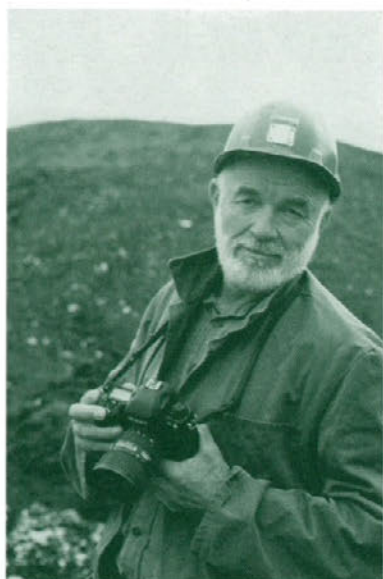
Ob koncu leta so bili v podjetju zaposleni 3.804 delavci, od tega 3.578 moških in 226 žensk. V letu 1998 je iz podjetja odšlo 149 delavcev, prišlo pa 78 delavcev. Povprečna starost zaposlenih je bila 38 let in 4 mesece. 3 delavci so imeli VIII. stopnjo izobrazbe, 8 VII/2. stopnjo, 107 VII. stopnjo, 85 VI. stopnjo, 776 V. stopnjo, 2.137 IV. stopnjo, 270 II. stopnjo in 418 I. stopnjo izobrazbe.



Koledar Premogovnika Velenje za leto 1999

# Obrazi, iztrgani temi

**V razstavišču Barbara v stekleni direkciji je bilo 7. decembra odprtje razstave fotografij priznanega slovenskega fotografa in mednarodnega mojstra umetniške fotografije Joca Žnidaršiča. Ciklus razstavljenih fotografij, ki prikazujejo utrinke iz rudarjevega dela, je nastal kot osnova za koledar Premogovnika Velenje za leto 1999. Razstava je na ogled vsak delovni dan do 18. januarja 1999.**



Joco Žnidaršič s svojim nepogrešljivim rekvizitom.

Joco Žnidaršič je zaslovel s svojo novinarsko, krajinsko in modno fotografijo, izdal je nekaj fotomonografij in s svojimi fotografijami opremil številne slovenske in tuje publikacije. V njegove - najraje črnebele - fotografije so ujete pokrajine v vseh letnih časih, poseben izziv pa zanj predstavljajo obrazi ljudi.

Ti obrazi, tokrat obrazi naših sodelavcev na jamskih deloviščih, iztrgani iz teme podzemlja, nas bodo s strani koledarja spremljali skozi leto 1999. Gotovo bodo njim, ki dobro poznajo takšen svoj ali sodelavčev obraz, najbolj povšeči. Vsem drugim, ki nam bo ta koledar krasil steno delovnega ali domačega okolja, pa bodo veliko povedali predvsem o ljudeh, ki te obraze nosijo. Ker to niso zgolj obrazi, so zgodbe o nekem drugačnem načinu življenja, utrinki dela v temi, znoju in prahu, ki na koncu vsem nam razsvetljuje noči in poganja dneve.

Sicer pa je razstavi in koledarju za popotnico avtorja, Joca Žnidaršiča, predstavil njegov delovni kolega in prijatelj Željko Kozinc s temi besedami:

"Precej živo si lahko naslikam svojega dolgoletnega novinarskega in popotnega tovariša Joca Žnidaršiča v velenjskem rudarskem podzemlju: tisto njegovo hlastno, že kar strastno zagnanost, da celo okolju, tehnični plati fotografiranja povsem nenaklonjenemu, trmasto iztrga serijo podob, ki bodo enako sočno pričale tako o življenju kot o fotografovem mojstrstvu, da temu življenju nastavi ogledalo.

Predstavljam si ga, da je tudi po rudniških čelih "razsajal" s kondicijo gorohodca in nemirom umetnika, ki se da vsakič znova izzvati preizkušanju izraznih sredstev, četudi je bil njihovo popolno obvladovanje dokazal že nešteto krat. A je vsakič, kot bi bilo prvič. Gosta in nasičena tema, ki jo le kot kresničke julijsko noč razsvetljujejo rudarske lampe na čeladah - kakšna vaba za fotografa, ki ima na voljo morda le četrtingo ali polovinko sekunde, da bi izsilil rojstvo ostre, barvno ubrane in osrediščene podobe moškega obličja; ne le njen tehnični izraz, ampak ponik v dušo ali še bolje tja, kjer utripa zadnja skrivnost za umetnika: občuljivo, ranljivo, krhko

človeško srce. Če gledalcu morda ni mar za razmislek o srcu, pa ga zanesljivo ne pušči hladnega ta Jocova sposobnost sodobnih reportažnih rezov v tek življenja: kako z objektivom za hip zaledeni rezino časa, da bi ga ustavil, zasačil, ujel izkušnjo nekega neznanega utripa in mu ne dovolil, da se nepoznan izgubi v mraku.

Mnoge Jocove fotografije so v dolgih desetletjih njegovih lovov na posnetke razbijale negativne mite in podobe o premalo znanih rečeh. Velenjski rudarji so skozi njegov objektiv in barve podobni toplemu človeškemu ognju, ki preganja strah običajnih ljudi pred temninami podzemlja; čeprav imajo njihovi obrazi brazde, so oči žive kot njihove svetilke na čeladah in smeh je od srca, da odmeva iz jame.

Čeprav na fotografijah ni niti enega stiska roke, ga čutiš. Nikoli si nisi moral služiti kruha v jami, toda tu znenada skozi mojstrov objektiv in njegov občutek za reliefnost človekovih stanj skoraj otipljivo prepoznavaš tek rudarjevega življenja od prvega negotovega vajeniškega nasmeška do izkušenih, vsega vajenih, z delom pod zemljo sprijaznenih pogledov prekaljene rudarske tovarišije. Ko zdaj vidim te obraze in na njih preseljeni Jocov vitalizem, bodrost, celo humor, ki je sila duha, se spominim številnih delavskih obrazov iz njegovega bogatega življenjskega opusa. Ne da bi se mojster zavedal, njegove fotografije že postajajo spomenik tisti etiki dela, ki bo slovenski delavski razred kljub zanj nevšečnim zgodovinskim zasukom ohranila za nosilni steber tega naroda v tem stoletju.

Kakor sta znala francoski slikar Georges de la Tour v 18. stoletju in nizozemski slikar Rembrandt van Rijn v 17. stoletju postaviti človeka v temo in ga obsijati s svetlobnim pramenom kot s stvarniško roko, tako zna Joco Žnidaršič ob koncu tega stoletja, zaznamovanega s preobiljem drastljivih svetlobnih učinkov, podobe obsijati z lučjo, ki izvirajo iz človeka samega."

Naj nas rudarska in rudarjeva luč srečno popeljeta tudi skozi leto 1999!

Uredništvo

# Letos 3.186 odvzemov krvi

*Priznanja za krvodajalce v našem podjetju*

**Med rudarji je dajanje krvi eno od solidarnostnih dejanj, ki so tudi sicer značilna za ta stan. Prva krvodajalska akcija je bila organizirana leta 1953 v Zagorju in kri je dalo 9 rudarjev. Od takrat do danes je bilo v Sloveniji 3.819.711 odvzemov krvi, zbranih pa milijon 400.000 litrov krvi. V Sloveniji potrebujemo na leto 44.000 litrov krvi ali 400 krvodajalcev vsak dan. Letos je bilo zabeleženih 3.186 odvzemov krvi krvodajalcem iz Premogovnika Velenje. Tudi zato v Velenju močno presegamo letno 5-odstotno povprečje števila krvodajalcev v Sloveniji, saj v velenjski občini na leto daruje kri 11,85 odstotka prebivalcev.**

Številke so lahko suhoparne, a le z besedami in številkami je mogoče izraziti, kaj v naši državi pomeni krvodajalstvo in kako se posamezniki vključujejo v to anonimno, prostovoljno in brezplačno najplemenitejšo človekovo dejavnost. Darovalci krvi so za prejemnike krvi torej anonimni, a ob tem Rdeči križ vendarle skrbno beleži kdo in kolikokrat je dal kri. Tako so v soboto, 28. novembra, v Restavraciji Jezero najvišja priznanja dobili: za 80-krat darovano kri Anton Petelinšek, za 75-krat Milan Ernecl, za 70-krat Ivan Rošer in za 60-krat Zdravko Podkoritnik in Stjepan Pongrac, ob njih pa še 280 sodelavcev, ki so se zapisali krvodajalstvu in kri dosedaj dali najmanj 25-krat.

“Med vsemi solidarnostnimi dejanji, ki jih človek lahko stori, je darovanje krvi prav gotovo najbolj neposredno in najbolj človeško,” piše na njihovih priznanjih. Priznanja in zahvale za človekoljubnost in

solidarnost so jim izročali dr. Bogdan Menih, predsednik Območnega združenja Rdečega križa Velenje, Vesna Krašovec, vodja transfuzijske postaje Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in Darinka Herman, sekretarka Območnega združenja Rdečega križa Velenje.

Priznanja prav gotovo ne odtehtajo velike hvaležnosti tistih, ki jim darovana kri reši življenje ali omogoči ozdravitev. So le skromna zahvala vsem, ki so si krvodajalstvo izbrali za način življenja. Kajti tako ga krvodajalci doživljajo, krvodajalstvo pa je tudi, kot je dejal dr. Menih, sinonim za človeštvo, del značaja naroda in prispeva k človekovi osebni podobi. In kaj je lahko lepša značajska poteza človeka kot to, da je pripravljen s svojo krvjo neznanemu sočloveku darovati življenje ali zdravje?

Diana Janežič



*Anton Petelinšek je kri daroval 80-krat.*



*Priznanja so podeljevali (od leve) Drago Kremžar, Darinka Herman in Bogdan Menih.*

4. december - sv. Barbara

# Promocija znanja

**V petek, 4. decembra, je bilo v vili Široko v Šoštanju tradicionalno praznovanje dneva svete Barbare, ki je vsako leto posvečeno sodelavcem, ki so se v tekočem letu ob delu dodatno izobrazili. Letos so uspehe na izobraževalnem področju dosegli štirje sodelavci.**



**Marjan Orličnik, Oto Brglez, Zdenko Založnik in mag. Andrej Blažič - od leve proti desni**

**Marjan Orličnik** je končal visok strokovni program elektro smeri in izdelal nalogo "Srednja napetostna zaščita v Premogovniku Velenje". **Oto Brglez**, ki je postal diplomirani inženir strojništva, je izdelal "Načrt informacijskega sistema vzdrževanja v Premogovniku Velenje". **Zdenko Založnik** je obdelal "Vključitev novega odkopnega polja v sistem prezračevanja Premogovnika Velenje" in si pridobil naziv diplomiranega inženirja rudarstva. **Andrej Blažič** je postal magister rudarskih znanosti, izdelal pa je magistrsko nalogo "Geomehanske osnove za projektiranje širokočelnih odkopov na območjih s tanko izolacijsko plastjo".

Nagrajence in druge prisotne je nagovoril direktor podjetja dr. Franc Žerdin, ki se je zahvalil vsem sodelavcem v kolektivu za pripadnost podjetju in predano delo. Dejal je, da je zadnja strateška konferenca pokazala, koliko dobrih idej se med sodelavci nenehno poraja v podjetju na vseh področjih in prav to direktorja navdaja z optimizmom, da bomo še naprej dobro in uspešno podjetje.

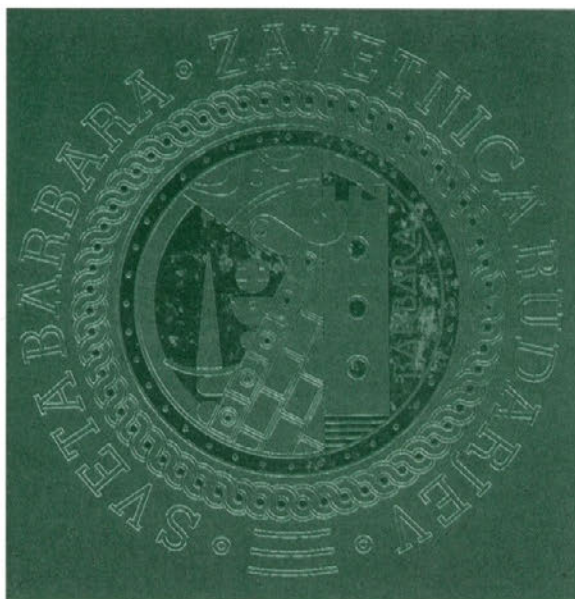
Ker je bil večer posvečen izobraževanju, promociji znanja, je bil med povabljeni tudi upokojeni direktor Šolskega centra Velenje Peter Robida. Dr. Žerdin je orisal njegovo poklicno pot

ter se mu zahvalil z besedami in spominskim darilom za dolgoletno sodelovanje s Premogovnikom Velenje pri izobraževanju mladih ljudi, od katerih so mnogi sedaj tudi naši sodelavci.

V kulturnem programu prireditve sta najprej nastopila sopranistka Dušanka Žličar in pianist Nikolaj Žličar, nato pa je Rok Poles, absolvent arhitekture, na zanimiv način predstavil knjižico svete Barbare. V drobni knjižici, za katero je Rok Poles napisal besedilo in jo oblikoval, izdalo pa naše podjetje kot del poslovnega darila, so v besedi in sliki predstavljene legenda o sv. Barbari, njene značilnosti, zavetništva, pesmi, običaji ter upodobitve sv. Barbare v svetu in pri nas.

Diana Janežič

*Naslovnica knjižice o sv. Barbari*



# Naj živi ta knapovski stan

*"Naj živi ta knapovski stan,  
od vsega sveta spoštovan,  
od vseh lenuhov zanič'van.*

*Naj živi, naj živi*

*in dobro srečo,*

*knapi mi bodimo veseli in korajžni,  
saj Barbara za nas skrbi."*

Danes se rudarji manj priporočajo svoji zavetnici sv. Barbari, zato pa je nekdanje veliko upanje v njeno pomoč, zlasti v poslednji uri, ostalo izraženo v rudarskih pesmih. Te Barbaro sicer ne opevajo prav pogosto, so pa rudarji gotovo med vrsticami mislili nanjo ob napornem delu, v temi, prahu, skrbi za družino, iskanju rude. Da v podzemlju ne bi bili prepuščeni sami sebi, so si na vsakem koraku zaželeli "srečno!", za delovanje neznanih naravnih pojavov pa krivili "bergmandeljce".

Vse to in še mnogo več so lahko izvedeli redki poslušalci večera slovenske rudarske pesmi, ki ga je pred godom svete Barbare, 3. decembra, v velenjski knjižnici pripravil moški pevski zbor Kajuh ter medse povabil recitatorja Draga Semeta in avtorja knjige Slovenske rudarske pesmi Tineta Lenarčiča. Pogovor z njim sem vodila avtorica tega zapisa.

Omenjena knjiga je le ena od mnogih publikacij, ki jih je spisal Trboveljčan Tine Lenarčič. Njegovo življenje in delovanje je pestro in plodno in sega med drugim na delovanje na planinskem, turističnem in kulturnem področju.

V planinskem društvu Trbovlje je bil tajnik, markacist, graditelj planinskih domov na Mrzlici, Kumu, Prehodavcih, aktivni plezalec, napisal je zgodovino trboveljskega planinstva.

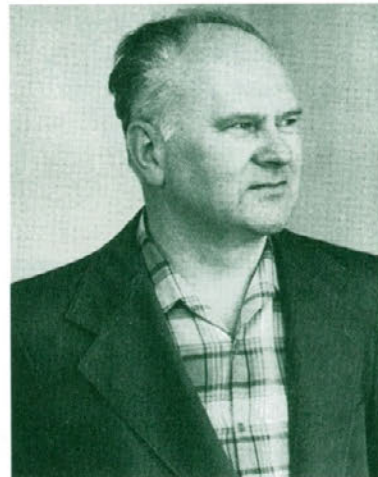
V turističnem društvu je bil tajnik, organizator turistične propagande, napisal turistične vodnike in druge publikacije. Spodbujal je prizadevanja za čistočo in lep izgled kraja. Sodeloval je z društvom revirskih likovnikov RELIK, bil organizator številnih razstav, srečanj, prireditvev, graditelj velikega kulturnega doma v Trbovljah. Napisal je knjigi o zgodovini delavske godbe Trbovlje in trboveljske termoelektrarne, brošurico ob 100-letnici trboveljske zborovske glasbe in že omenjeno knjigo slovenskih rudarskih pesmi.

Pogovor z njim je izdal aktivnega človeka, polnega neizmerne energije in idej, ki jih je z lastnim, prostovoljnim, redko primerno poplačanim delom tudi uresničeval. Tudi

zbiranje rudarskih pesmi - pri priznanih pesnikih Klopčiču, Seliškarju, Kajuhu - med ljudmi, pri novodobnih pesnikih mu je bilo najprej izpolnjevanje želje, da se rudarska pesem ne bi izgubila, pozabila, vsekakor pa je bilo to vztrajno in potrpežljivo delo. Z njim nadaljuje in danes, 15 let za omenjeno, bi lahko izšla - in morda tudi bo - nova knjiga.

Rudarske pesmi so danes drugačne, ker se je spremenilo rudarjevo delo. Manj je težko, a še vedno je nevarno. Zato se rudarji še vedno pozdravljajo s "srečno" in se goda sv. Barbare zadnjih nekaj let znova spominjajo. Tak spomin so z omenjenim večerom želeli pričarati "kajuhovci". Prijetno so v z rudarskimi svetilkami ožarjeni prostor izzvenele njihove "Budi, budi sirena", "Sveta Barbara" in noviteta profesorja glasbe Mira Kokola "Srečno", ki jo je spisal posebej za ta zbor in je večeru tudi prisostvoval.

Diana Janežič



Tine Lenarčič



Spoštovani rudarji!

Aprila letos so minila tri leta, odkar sem se upokojil. V teh letih nisem pozabil na delovni kolektiv, v katerem sem si zaslužil pokojnino. Kako delate tudi redno spremljam prek glasila Rudar, za katerega se uredništvu Rudarja najlepše zahvaljujem.

Vsem svojim nekdanjim sodelavcem in vsem rudarjem v Premogovniku Velenje želim še naprej dobre delovne rezultate, v novem letu pa "srečno!"

Anton Blatnik

Jubilejni koncert Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje

# Ljubezen in vztrajnost

**Da človek opravlja neko dejavnost 40 ali celo več let, mora biti predvsem vztrajen. Glasbenike, ki v velenjskem Pihalnem orkestru nepretrgano igrajo že toliko let, pa gotovo na orkester vežejo še ljubezen do glasbe, neizmerni volja in energija do nenehnega igranja - na vajah, prireditvah, koncertih, tekmovanjih. Vežejo pa jih tudi spomini na leto 1958, ko so pod profesionalnim vodstvom Janeza Marina, starejšega, med več kot sto mladimi fanti začeli igrati v Rudarski godbi in 27. novembra 1958 prvič nastopili na koncertu v stari kinodvorani.**



Mag. Ivan Marin, dirigent že 35 let

Za svojo vztrajnost, voljo in ljubezen so vsa ta leta tudi bogato poplačani z lastnim zadovoljstvom, navdušenimi poslušalci in številnimi priznanji, ki so jih s Pihalnim orkestrom osvojili doma in v tujini.

Za dvanajst članov orkestra, ki so v njem začeli igrati pred štirimi desetletji, je bila sobota, 21. november, slovesen dan. Njihovi 'soigralci' so jim pripravili jubilejni koncert. Slavljenci so, seveda, tudi zaigrali, sicer pa so bili v središču pozornosti, saj jim je Ervin Hartman, predsednik Zveze slovenskih godb, podelil priznanja. Prejeli so jih: za 40 let aktivnega igranja **Ludvik Kričej, Alojz Kričej, Janez Polanc, Franc Vrzepak, Rafko Kovač, Jakob Holešek in Stane Brunšek**; za 42 let igranja **Jože Kričej**, za 44 let igranja **Janez Pukl in Jože Zdovc**, za 50 let igranja **Albin Plamberger** ter dirigent **Ivan Marin** za 35 let dirigiranja in 50 let sodelovanja pri orkestru, prejel pa je tudi častni križ mednarodne zveze godb za izjemne zasluge. Dodatno priznanje je vsem godbenikom dal Ervin Hartman tudi s tem, ko je povedal, da je Pihalni orkester Premogovnika Velenje izjemno kvaliteten orkester, ki je ponesel slavo slovenskih godb po svetu. Orkester je član medna-

rodne zveze godbe - CISM -, v kateri je 20 nacionalnih zvez in več kot 35.000 orkestrorov. Za dolgoletno igranje v orkestrih podeljuje CISM njihovim članom medalje, križce in častne križe.

Nagrajencem so čestitali direktor našega podjetja in predsednik Pihalnega orkestra dr. Franc Žerdin, župan Mestne občine Velenje Srečko Meh in predsednica Zveze kulturnih organizacij Majda Puc. Vsi so jim čestitali za vztrajnost in ljubezen do glasbe, ki sta jih pri Pihalnem orkestru obdržali kar štiri desetletja, se jim zahvalili za vse prijetne trenutke, ki so jih poslušalcem pripravili s svojim igranjem, ter jim zaželeli še veliko dobrih koncertov in uspešnega nastopanja.

Eno so godbeniki izvedli že kar v soboto. Polno dvorano glasbene šole so navdušili s koračnicama Janeza Marina starejšega ter Belokranjskimi pisanicami Danila Bučarja in Peto simfonijo Alfreda Reeda. V dokaj zahtevnem programu so dokazali, da so njihove štiri zlate medalje s svetovnih prvenstev pihalnih orkestrorov na Nizozemskem vedno prišle v prave roke.

Diana Janežič



Nagrajenci

# Težka, a lepa proga

Generalka pred Evropskim prvenstvom v krosu

**Odperto prvenstvo Slovenije v krosu, ki se je odvijalo v mrzlem in meglenem vremenu na novi progi za kros ob Škalskem jezeru v soboto, 28. novembra, je bila izbirna preizkušnja za slovensko atletsko reprezentanco, ki je 13. decembra nastopila na evropskem prvenstvu v krosu v italijanski Ferrari. Hkrati pa je bila za velenjske atletske delavce tudi uspešna generalka pred Evropskim prvenstvom v krosu, ki bo na tej progi decembra 1999.**

"Sobotna generalka je uspela," je zatrdil mag. Marjan Hudej, predsednik organizacijskega odbora in predsednik AK Velenje. "To so potrdili tudi organizacijski delegati Evropske atletske zveze Karel Pilny iz Češke republike, Jorge Salcedo iz Portugalske in Till Luft iz Nemčije, ki je tudi generalni sekretar EAA. Predvsem so bili zadovoljni s tem, da je proga za kros pripravljena že eno leto pred tekmovanjem. To veseli tudi organizacijski odbor Evropskega prvenstva, saj nas v letu do tekmovanja ne čaka veliko dela. Za tekmovalce iz 30 držav bomo gotovo znali dobro poskrbeti in pripraviti tekmovanje, tako kot smo jih že veliko," je še dejal mag. Hudej.

Odp rtega prvenstva za kros so se poleg najboljših atletov iz 19 slovenskih klubov udeležili še atleti iz Ukrajine, Slovaške, Madžarske, Bosne in Hercegovine in Hrvaške. To je dalo tekmovanju večji, mednarodni čar, to pa je bilo potrebno tudi zaradi prisotnosti delegatov, novinarjev medijske komisije pri EAA, ki so se prišli prepričati, če bo evropsko prvenstvo v krosu prihodnje leto pravočasno pripravljeno. Da bo, je zatrdil tudi slovenski delegat te komisije Evgen Bergant, starosta slovenskih novinarjev.

Najbolj merodajni za oceno proge za kros so bili, seveda, atleti, saj zanje je bila pripravljena. Domala vsi so jo ocenili z dvema besedama: lepa, težka. Obe sta se nanašali na največjo kakovost te proge, to je, da je povsem naravna in v lepem okolju. Kot je dejal tudi Till Luft, generalni sekretar EAA, je proga sicer zahtevna, vendar speljana prek naravnih ovir in za tekmovalce ni nevarna, kar je zelo pomembno.

Pa rezultati? V vsaki kategoriji so bili v boj za najboljša mesta vmešani tudi atleti velenjskega AK, štirje - Boštjan Buč, Bekim Bahtiri, Anja Arzenšek in Jolanda Čeplak -so se uvrstili tudi v evropsko reprezentanco za nastop v Ferrari. Na prvo mesto se je edini med domačimi atleti zavihtel Boštjan Buč, ki si je tako na 6000-metrski razdalji pritekel državni naslov med starejšimi mladinci. Sašo Njenič je bil šesti. Med mlajšimi mladinci, tekli so 2500 m, je bil Boris Vogrinec tretji. Starejše mladinke so tekle 4000 m in Anja Arzenšek je bila četrta. Jolanda Čeplak je bila pri članicah četrta, Slavica Poznič pa sedma. Mlajši člani so tekli 8000 m in Peter Poles je bil 5., Uroš Žager pa 9., tek Bekima Bahtirija pri članicah pa je zadostoval za šesto mesto. 2000 oziroma 2500 metrov proge so preizkusile tudi pionirke oziroma pionirji; Nika Hudej je bila druga, Nina Jašič četrta, Silva Dešman peta, Peter Kužnik je zmagal, Domen Peer je bil peti in Franci Hozjan šesti.



*Tekači so preizkusili lepo, a težko progo (levo spodaj). Pokali za najboljše ekipe (spodaj)*



50. obletnica  
Nogometnega kluba Rudar

# V soju žarometov

*Ko bodo pri velenjskem prvoligašu čez čas pogledali nazaj, se bodo zagotovo z veseljem spominjali leta 1998, v katerem so beležili 50. obletnico delovanja kluba. In pri tem zavestno pozabili na vse slabo, vse peripetije, poraze, slabe igre, zamenjave trenerjev in druge težave. Tako je tudi prav, saj v spominu človeka najdlje ostane le dobro in lepo. V jubilejnem letu so se namreč upravi, nogometašem in njihovim zvestim privrženecem zgodile vsaj tri dobre stvari: osvojili so pokal Slovenije, pridobili razsvetljavo mestnega stadiona in v prestižni tekmi ob koncu jesenskega dela prvenstva z 2:0 premagali mariborski Teatanic.*



## Praznovanje ob soju žarometov!

Jubilej so dobesedno proslavili v žarometih. Prvo dejanje je bil zabavno-družabni večer za nekdanje nogometaše in funkcionarje 21. novembra v Beli dvorani. Pravo praznovanje pa se je odvijalo v nedeljo, 29. novembra. Popoldne sta Rudi Zavrl, predsednik NZS, in Janko Lukner, sedanji predsednik NK Rudar, v Restavraciji Jezero nekdanjim predsednikom NK Rudar podelila plakete in spominska darila. Prejeli so jih:

Mirko Bizjak, Jože Šuhl, Dragan Rogič, Slavko Janežič, Jože Mraz, Herman Arlič, Franc Druks, Ivo Rahten, Hubert Mravljak, družina že umrlega Franca Žganka, Albin Amon, Franjo Kljun, Martin Slatinšek, Venčeslav Tajnik in Aco Todorovič. Rudi Zavrl je kasneje izročil enako darilo tudi Janku Luknerju, posebno priznanje pa je prejel tudi dr. Franc Žerdin, direktor glavnega pokrovitelja NK Rudar. Dr. Žerdinu so igralci prve ekipe podarili tudi nogometno žogo z njihovimi podpisi.

O slavljencu, NK Rudarju, njegovi zgodovini, uspehih in načrtih je spregovoril Janko Lukner. Povedal je, da si v klubu želijo oblikovati dobro ekipo nogometašev in se v vsakem prvenstvu uvrščati v prvo polovico lestvice, prav tako pa je cilj uprave tudi uvrščanje v evropska tekmovanja. Ob vseh pričakovanjih v klubu je omenil tudi željo po več gledalcih na tribunah. Zahvalil se je vsem, ki so prispevali, da je mestni stadion z namestitvijo razsvetljave postal še lepši, kvalitetnejši in uporabnejši športni objekt, ki nam ga lahko marsikje zavida. Omogočal bo treninge atletov in nogometašev ter prireditve tudi v večernih urah. Zahvalil se je tudi vsem dosedanjim predsednikom kluba, ki so s svojim delom, voljo in energijo pripomogli k delovanju







*Dosedanji predsedniki NK Rudar - stojijo od leve: Janko Lukner (sedanji predsednik), Herman Arlič, Aco Todorovič, Jože Mraz, Venčeslav Tajnik, Dragan Rogič, Slavko Janežič, Franc Druks; sedijo od leve: Ivo Rahten (prvi predsednik), Martin Slatinšek, Mirko Bizjak, Albin Amon, Jože Šuhl, Hubert Mravljak; manjkata Franjo Kljun in Franc Žgank (umrl).*

kluba pet desetletij ter mu stali ob strani tudi, ko je doživljal krize.

Večina udeležencev te prireditve se je malo pred 17. uro preselila na mestni stadion in se pridružila skoraj 2000-glavi množici nogometnih razgretežev. Tam so navijači NK Rudarja in Teatanica že nekaj prej začeli ustvarjati bučno in napeto razpoloženje, svečanost dogodka pa je zagotovo naredila glasba Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje. V soj žarometov na atletski stezi sta nato najprej stopila Janko Strel, državni sekretar Ministrstva za šolstvo in šport, in Srečko Meh, župan Mestne občine Velenje, ki sta čestitala ob jubileju, simbolično predala v uporabo žaromete in vsem - tekmovalcem in gledalcem - zaželela sedaj in v prihodnje na tem objektu veliko športnih uspehov in užitkov.

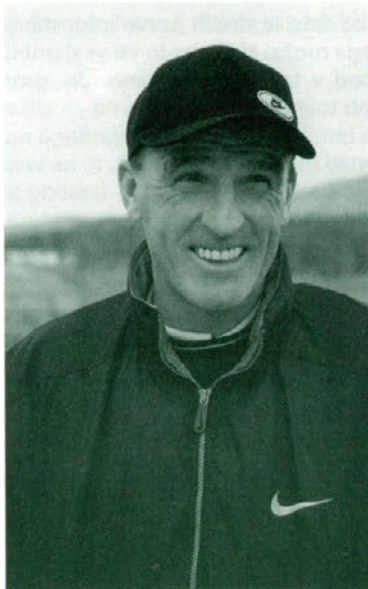
Ti so se začeli, ko sta na igrišče pritekli obe enajsterici. Na razgreto navijaško ozračje so mraz, megla in rahlo sneženje bolj malo vplivali, zato pa toliko bolj odlična igra obeh moštev. Igralci so očitno "pozabili", da bi jih morda reflektorji morali motiti, zeleni pa nikakor niso pozabili, kdo je njihov nasprotnik. Večni rival, pa še neporavnani računi s sodniško odločene četrtfinalne tekme za pokal Slovenije, ki jo je Rudar izgubil. Tokrat so se zanesli le na svoje znanje, voljo in moč in si že v prvem polčasu z zadetkoma Saša Gajserja in Zorana Pavloviča - s 6 zadetki je v tej sezoni tudi najboljši strelca Rudarja - zagotovili zmago. Nekaj nevarnih strelcev nasprotnika sta rešili vratnici in znova odlični Mladen Dabanovič.

V odmoru med polčasoma so osvetljeno atletsko stezo s tekom štirih krogov "krstili" še domači atleti, ki so lahko osvetljen stadion vzeli tudi kot primerno darilo za 30

let svojega uspešnega dela. Slavje ni pojenjalo vse do 19.10, ko je sodnik z žvižgom zapečatil poraz Mariborčanov. Zeleni so se priklonili odlični publiku, Bojan Prašnikar pa je moral seči v roko in čestitati za zmago Branetu Oblaku.

Diana Janežič

### **Kako je trener NK Rudarja Brane Oblak komentiral konec jesenskega dela prvenstva?**



"Ob koncu sem zadovoljen, sploh glede na to, kakšno ekipo sem dobil in kaj smo v tem kratkem času naredili. Dobil sem sicer kvalitetne nogometaše, toda razsulo v njihovih glavah. Nivoja svojega znanja

in borbenosti niso mogli pokazati. Šele s sistematičnim delom in treningi smo nekaj dosegli. Vsi smo lahko zadovoljni, čeprav mi je žal za nekaj tekem v Kopru, Celju in Ljubljani, v katerih smo iztržili premalo točk. Z njimi bi se lahko na lestvici priključili najboljšim.

Domet Rudarja je prav gotovo okoli četrtega mesta, ne upam pa si trditi, da bi takšen položaj Rudarja lahko spremljala tudi uprava kluba. Želim si, da bi tudi v upravi delali profesionalci, saj bi tako naše delo bilo še boljše.

Po napornem jesenskem delu prvenstva so si, seveda, fantje za služili krajši odmor, premor do spomladanskega dela pa bomo zapolnili s kratkimi in jedrnatimi pripravami. Igralski kader naj bi v glavnem ostal isti, morda bodo manjše spremembe na rezervni klopi."

Koroško šaleški jamarški klub  
"Speleos-Siga" Velenje

# Odprava Korčula 98

**Jamarska odprava na otok Korčulo v sosednji Hrvaški, ki je potekala od 22. do 25. oktobra letos, e organiziral klub BAKLA iz Letuša, velenjski jamarji pa smo se povabili k sodelovanju z veseljem odzvali. Tako smo pričeli zbirati vsa potrebna potrdila in dokumente, ki jih Hrvaška zahteva od tujcev, kateri želijo raziskovati na njihovem terenu.**

Dolga in naporna pot nas je vodila do prvega obmorskega mesta, Splita, kjer smo si po sedmih urah vožnje lahko naravnali svoje kosti. Tukaj smo se vkrkali na trajekt, ki nas je pripeljal na otok Korčulo. Gostoljubnosti otočanov si nismo mogli niti predstavljati, saj so nas nestrpnost pričakovali. V svoji hiši so nas namestili daljni sorodniki Edija Vlašiča, ki je bil organizator te mini odprave. Jutro se je pričelo prebujati, nas pa je čakalo brezno tam gori nekje na otoku. Nismo se mogli upreti toplim razmeram in smo se zapodili v vodo. Zaba-va pa je trajala do kosila, kajti Edi se je že zanimal, kateri otočan ve natančno, kje je jama.

Nedaleč od vasi je namreč precej velika jama in jo obišče le redkokdo; jama pa bi si zaslužila večjo pozornost. Dan se je počasi prevešal, nas pa je zanimalo, kje je brezno, zaradi katerega smo prišli na ta otok. Bolj ko smo poizvedovali, več je bilo pripovedk o tem breznu, da je nekje gori v hribu in da je globoko, da samo bog ve koliko.

Nekako smo le dobili prave informacije in pravega moža, ki si upa in ve vsaj približno za vhod v to grozno brezno. Ja, grozno, kajti ob toliko podatkih, ki smo jih slišali ta dan o tem breznu, bi še nas jamarje moralo postati malo strah! Ampak, to ne velja za stare jamarje, ki kadar slišijo besedo jama ali brezno, se jim zasvetijo oči, srce pa jim zaigra v želji, da se zopet podajo v neznani svet teme, kraških lepot, kamor se le najdrznejši smejo podati.

Minila sta dva dneva in prebujalo nas je je-sensko sonce, ki kar preveč greje za naše navade. Pričeli smo priprave, nabirali opremo in jo tlačili v nahrbtnike, da so bili kar preveliki in pretežki. Ko odtavamo po vaški cesti, nas pospremi skoraj cela vas; stare ženice se držijo za glave, ko izvedo, kam smo namenjeni. Mi pa smo trdno odločeni, da danes jama najdemo in jo tudi raziščemo. Možnosti za globino jame so 311 m - toliko, kot je visok otok. Seveda pa se včasih tudi zgodi, da gre rov, če so zato izpolnjeni vsi pogoji, tudi pod morsk gladino.

Hoja po brezpotju po ostrem skalovju je utrudljiva in naporna in po dveh urah le pridemo do vhoda, kjer si vsi oddahnemo in ugotovimo, da smo prvi del opravili v

zavidljivem času. Nagnetemo se okoli vho-da in ugotavljamo, koliko je globoko. Nato se zasliši: "Ja, treba se bo spustiti in bomo videli ali so res na dnu peklenščki, kot so dejali vaščani." Toda jamar bi se spustil tudi pod stol hudiču, če bi rov potekal tam nekje. Že se pričnejo priprave, privezovanje vrvi in izdelava sidrišč, ki omogoča varno pot navzdol in seveda tudi povratek. Že se zaslišijo vzkliki veselja in kar ne morem dočakati, da pridem na vrsto za spust v neznane globine otoka Korčule.

Bolj ko se spuščam globoko, bolj me brezno preseneča z svojimi jamskimi okraski in velikimi prostori, ki se odpirajo pod nogami, ko visiš na vrvi in zreš v globino, kjer brli majhna lučka mojega predhodnika. Tako se spuščamo in prebijamo po rovih vse do dna, kjer ne najdemo več poti navzdol in ugotovimo, da smo še daleč od peklenščkov. Prične se povratek in ob tem ponavadi tudi potekajo meritve. Sonce je že zašlo, ko smo prišli na površje in se počasi odpravili v dolino, v vas, kjer so nas vaščani komaj čakali, da dobijo informacije iz prve roke. V breznu nam je ostalo odprto vprašanje: ožina, skozi katero nismo mogli zlesti. To je ostalo za prihodnje leto, kajti otok Korčula je perspektiva za jamarje, da o turistih ne govorimo. Zato se bomo najverjetneje v bližnji prihodnosti vrnili in bili malo turisti in malo jamarji.

Naj se na koncu zahvalim vsem, ki so kakorkoli pomagali, da je mini odprava Korčula 98 uspela.

Boris Mastnak

# Razpis tekmovanja v odbojki

*Prvenstvo podjetja v odbojki se bo začelo v torek, 5. januarja 1999, v telovadnici osnovne šole Šalek. V tekmovanju sodeluje osem ekip.*

## 1. krog - 5. januar

Jama Preloge: Strokovne službe ob 17.00

Klasirnica : Jama Pesje ob 17.30

Elektrostrojna dejavnost : Zračenje ob 18.00

Priprave : Praktično izobraževanje ob 18.30

## 2. krog - 12. januar

Strokovne službe : Praktično izobraževanje ob 17.00

Zračenje : Priprave ob 17.30

Jama Pesje : Elektrostrojna dejavnost ob 18.00

Jama Preloge : Klasirnica ob 18.30

## 3. krog - 19. januar

Klasirnica : Strokovne službe ob 17.00

Elektrostrojna dejavnost : Jama Preloge ob 17.30

Priprave : Jama Pesje ob 18.00

Praktično izobraževanje : Zračenje ob 18.30

## 4. krog - 26. januar

Strokovne službe : Zračenje ob 17.00

Jama Pesje : Praktično izobraževanje ob 17.30

Jama Preloge : Priprave ob 18.00

Klasirnica : Elektrostrojna dejavnost ob 18.30

## 5. krog - 2. februar

Elektrostrojna dejavnost : Strokovne službe ob 17.00

Priprave : Klasirnica ob 17.30

Praktično izobraževanje : Jama Preloge ob 18.00

Zračenje : Jama Pesje ob 18.30

## 6. krog - 9. februar

Strokovne službe : Jama Pesje ob 17.00

Jama Preloge : Zračenje ob 17.30

Klasirnica : Praktično izobraževanje ob 18.00

Elektrostrojna dejavnost : Priprave ob 18.30

## 7. krog - 16. februar

Priprave : Strokovne službe ob 17.00

Praktično izobraževanje : Elektrostrojna dejavnost ob 17.30

Zračenje: Klasirnica ob 18.00

Jama Pesje : Jama Preloge ob 18.30



### Zahvala

Ob nenadni izgubi očeta

#### Toneta Kneza

se iskreno zahvaljujem sodelavcem strojne in elektro službe Jame Pesje za darovano cvetje, denarno pomoč in izrečena sožalja. Zahvaljujem se tudi celotnemu kolektivu Premogovnika Velenje in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

sin Tomaž

### Zahvala

Ob smrti moje mame

#### Terezije Ramšak

se iskreno zahvaljujem sindikalni podružnici Jame Škale in sodelavcem za darovano cvetje in izrečena sožalja.

Anton Ramšak



# Od Radojča do Štefanovega pohoda



Planinska sezona v gorah ob ustrezni opre-  
mi in kondiciji traja praktično celo leto in  
ne le nekaj poletnih dni ali tednov. Ko ste  
se naveličali nenehnega pritiska okolice,  
ko ste hoteli ubežati vsakodnevnim pro-  
blemom, ko ste si hoteli spočiti ob stalno  
naraščajočem tempu življenja, ste si pri-  
voščili. Privoščili ste si dan zase in sami ali  
v družbi odšli na pot v čisto okolje, neokrn-  
jeno naravo, v mir, katerega nismo več  
vajeni, a smo ga vseeno tako zelo po-  
grešali.



Tako smo člani planinske sekcije odhajali  
iz Velenja v vse smeri vetrovne rože. Po tej  
deželici med gospodujočimi Alpami in  
pohlevno zleknjeno Panonsko nižino.  
Odhajali smo - vedno s toplino v srcu k pri-  
jateljem, v šepetajoči mir jezer, dolin in  
planot. Šumelo je morje in slišali smo  
pljuskajoči hrup slanih kopalcev.

V vetru s pobočja Savinjskih in Julijskih  
Alp je zamrla naša govorica, skozi vele-  
mestno Ljubljano smo se peljali, se pomu-  
dili ob pogledu čez pravljlični otoček na  
Blejski grad. Ob mejnih kamnih smo se  
spogledovali z našimi sosedi, si dejali:  
"Tudi tu žive naši ljudje". Po gričih in logih  
do Lendave nas je vodila pot. Na Triglavu  
smo že tudi bili, ta je po strmoglavih in z le-  
deniki ovenčanih alpskih merilih skorajda  
pritlikavec. V resnici pa je s svojimi široki-  
mi pleči, posajenimi na tisočmetrsko pre-  
padno severno steno prav veličastna gora.  
Z njega zaščemi pogled na jug odblesk  
Tržaškega zaliva, na zahodu pa zaustavijo  
pogled Gorjanci.

Ko se je Silvestrovo v novo leto prevesilo,  
smo se po dnevu počitka 2. januarja od-  
pravili na Radojč in Ramšakov vrh, nekate-  
ri na sveži zrak, drugi so gor nesli mačka.

V zimskih mesecih so na vrsti predvsem  
tradicionalne zimske akcije. 10. januarja  
spominski pohod Pohorskega bataljona

Rogla - Osankarica. Na Goro Oljko smo 17. januarja šli zdravju nasproti zato, da smo si nabrali moči za planinski ples 24. januarja, kjer smo se ob dobri glasbi in med planinskimi prijatelji lepo imeli.

24. februarja smo se udeležili že uveljavljene Matjaževega pohoda na Peco, z namenom ohranjanja legende o kralju Matjažu, žive že pet stoletij.

14. marca smo bili na Arničevem pohodu na Loko pod Raduho, z njim se spominjamo kulturnih in turističnih vrednot krajine ter slovenskega skladatelja Blaža Arničiča izpod Raduhe.

21. marca iz Florjanskega grabna na Šmihel, Mozirsko kočjo in naprej na Smrekovec ter v Bele vode. Po prisojinah, mimo samotnih kmetij, v daljavi Sv. Križ, spodaj povirje Ljubije. Šmihel in nato ena najstarejših koč na Slovenskem - Mozirska kočja.

25. aprila smo v Radljah ob Dravi pričeli Evropsko pešpot, hodili smo po turistično manj znanih predelih in spoznavali življenje in delo domačih ljudi po hribovitem svetu okrog Sv. Antona čez Malo Kopo do Turiške vasi.

18. maja na Goteniškem Snežniku, območju dolgo obdobje nedostopnem za širšo javnost. Malo pod vrhom izvrstni golaž brigade MORIS, nato mimo Ledene jame na razvaline gradu Fridrihštajn - obudili smo spomine, povezane z ljubeznijo Veronike in Friderika. Odpočili in okrepcali smo se pri koči pri Jelenovem studencu.

13. junija tradicionalni pohod bosih na Goro Oljko. Iz leta v leto jih je več, vendar so bosci samo v eno smer.

27. in 28. junija smo šli na Komno - Škrbino - Razor planino - Tolmin, šli smo obuditi spomin na prvo svetovno vojno, na kar so nas opominjali nemi pomniki, ruševine vojaških zgradb. Naužili smo se lepote Tolminke in Zadlašice, Zadlaške ali Dantejeve jame, Hudičevega mostu, visečega mostu na Zadlaščici, Medvedje glave, soške postrvi iz "smaragdne reke" in še česa.

18. julija - obisk Karavank, na njih pogled, ki se ga ne nasitiš. Nad zelenim vencem mnogolikoga pogorja orjaške gole čeri, ostri grebeni, vse divje in grozeče. Nad tem Kepa, lepota Karavank, ki je v času pomladnega cvetenja nadvse mikaven cilj, saj so tu najlepše predstavnice gorske flore, in se lahko pohvali z zelo pestro in neizropano floro.

24. - 30. avgusta - Olimp (Grčija) spoznanje dela lepote severne Italije in klasične Grčije. Izbira obiskanih krajev je bila prilagojena vzponu na Olimp. Potep po Grčiji nam je dal vpogled v zibelko evropske civilizacije, filozofije, književnosti, umetnosti, domovino legendarnih grških junakov, doživetje

sedanje Grčije, zvoke buzukija in temperamentnega sirtakija.

19. septembra - Rogatec ali Mrtvi menih. Približno 10 km dolg hrbet. Od planotastega predgorja Savinjskih Alp ga loči dolina Lučnice, omejuje ta ga tudi tokova Rogačnika in Kanalščice, je večidel gozdnat, sam greben Rogatca pa je strm, skalnat. Prečenje tega grebena je bila prava planinska romantika, poezija sredogorja, samotnost, božajoča trava in neizmeren razgled.

24. oktobra - izlet v neznano. Po vrhovih nam znanih se je vila naša pot, med bukove stare, vpete v vraže stare in utvare. V daljavi kipeče gore kot sončni pristan. Vse naokrog do vrha nebeškega oboka zeleno, še bolj zeleno, smrečje, mah in bršljan. S Slemenama smo šli do Plešivca pod Urško, ustavili smo se pri Pečolarju, mimo Rdečnika in čez Rdečki vrh do Strgarja in od tu do ohranjenega pomnika gradu Vodriž, spust in počitek v rojstni hiši Jerce Mrzel, gostišču Bučinek.

26. decembra še zadnji izlet, Štefanov pohod v Paškega Kozjaka strmali kot neuradni zaključek sezone organiziranih izletov in izpolnitev plana izletov oziroma tursekcije. Ko nastopi čas za obračun, da se ozremo nazaj, čas za pripravo novih lepih doživetij od Radojča do zadnjega Štefanovega pohoda ob prijetnih kmečkih kolinah pri Miheli na Hribčku.

Pa to ni vse, veliko je bilo tudi manjših, neorganiziranih daljših ali krajših tur v razne kraje Slovenije. O vseh teh izletih pričajo mnoge fotografije, spisi v Rudarju in živahno obujanje spominov med planinci.

Da smo uspešno realizirali vse naše plane, se moramo zahvaliti vsem sponzorjem, planinskim vodnikom in udeležencem izletov.

Vsem želimo veliko delovnih uspehov in osebne sreče. Vsem, ki zahajajo v hribe, pa veliko užitkov in varen korak. SREČNO V 1999. LETU!

Tone Žižmond, Husein Djuherič



Za zdravje sodobnega človeka

# Bodite zdravi, srečni in uspešni!



Koliko podobnih želja bo v zadnjih dneh decembra polnilo prostor okrog nas in naredilo Zemljo neskončno lepo? Koliko stiskov rok, nasmeškov na obrazih ali le bežnih srečanj pogledov bo hotelo izraziti in zaželeli povsem isto!

Kot otroci se bomo veselili okrašenih jelk in daril pod njimi, zvončkljanja kraguljčkov, hkrati pa bomo še kako podoživljali radostne trenutke iz otroštva. Veselili se bomo zapisanih želja na vsaki voščilnici, ki bo priromala do našega nabitnika. Vsi poštarji sveta bodo postali naenkrat glasniki zdravja in sreče. Še nekaj časa, do treh kraljev ali morda še kakšen dan dalj, nas bodo vse prejete želje bogatile in osrečevale, nato pa se bodo tiho razblinile v vsakdanjih dogodkih.

Morda so prav časi okrog praznikov, ko smo polni lepih misli, polni radosti in sreče, ko je tudi svet okrog nas lep in vsi ljudje dobri, tudi trenutki, ko bi morali napraviti kratek sprehod v samega sebe. Morda čas, ko naredimo obračun z letom, ki se poslavlja in poskušamo poiskati pot, da bo v naslednjih dneh, mesecih in letu prav zdravje vrednota, za katero se bomo potrudili.



Pravijo, da sreča ne prihaja sama. Potrebno jo je poiskati, pričakati in ji ponuditi roko. Nekaj podobnega je tudi z zdravjem. Praviloma nam je dano ob rojstvu. V otroštvu skrb zanj zaupamo staršem, nato pa zanj skrbimo sami. Pa smo dovolj dobri skrbniki - skrbniki telesnega in duševnega zdravja?

Pravijo, da ne! Številne bolezni ateroskleroze so posledica neustreznega življenja in naših privzgojenih navad.

Le koliko od nas ima ustrezno telesno težo? Ste kdaj poskušali v osebni avto naložiti tono premoga? Ne, saj to preprosto ne gre! Srcu, tej neumorni črpalki, pa nalagamo podobna in še težja bremena. Težko, a vendarle dolgo časa zmore, nato prične opozarjati. Če ne prisluhnemo, zbolijo.

Koliko od nas ve, kakšna je raven holesterola v naši krvi, kaj šele, da bi vedeli, koliko je dobredelnega in koliko tistega holesterola, ki nam grozi z zamašitvijo žil?

Ste kdaj pomislili na količino soli, ki jo vsak dan znova in znova spravimo vase ter s tem neodgovorno večamo količino cirkulirajoče krvi, kar vodi v porast krvnega tlaka, tega prikritega sovražnika, ki nam grozi z



okvaro srca, žilja, ledvic ter možgansko kapjo.

Kolikokrat ste se odpovedali slastni torti ali drugim dobrotam iz sladkega butika, da bi vsaj nekoliko obvarovali trebušno slinavko in poskrbeli za ustrezno raven sladkorja v krvi?

Poznavalci vedo povedati, da lahko z zmanjšanjem dejavnikov tveganja kar za 15% zmanjšamo pojav bolezni srca in žilja, pomembno zmanjšamo invalidnost, pogostost ponavljanja ter izboljšamo kvaliteto življenja. Bomo s skupnimi močmi končno uspeli doseči to, kar so pred leti že napravile razvite dežele? Število novih bolezni srca in žilja je pri njih iz leta v leto manjše, pri nas pa je še vedno v rahlem porastu.

Ste končno razčistili s kajenjem ter sosedu ali znancu, ki še vedno pridno vleče, prišepnili na uho ali morda kar na glas dali vedeti, da trenutni užitek ni vreden povečane ogroženosti za zbolevanje za pljučnim rakom?

Kolikokrat na teden ste v prenatrpanem urniku obveznosti našli svoje ime s pripisom - Sedi na kolo! Steci k jezeru! Pojdi plavat! Pa nikar se ne izgovarjajte, da ste utrujeni, da nimate časa, da je zunaj dež ali mraz. Preprosto - predali ste se lenobi, prav nič se nimate radi!

Ste našli čas, da bi tiho zlezli vase, razčistili odprta vprašanja, odgnali probleme in temne oblake ter naredli svet lep? Imate morda svoj kotic, svoje drevo, ki vas napolni z energijo in voljo do življenja, takrat, ko vam je hudo; ki vam povrne zdravje takrat, ko vam neustavljivo polzi skozi prste. Za vsakega od nas raste, le potrudili se ni-

ste, da bi ga našli. Dajte, poiščite ga, vredno je poskusiti!

Obogateni s pozitivno energijo, napolnjeni z nekaj več optimizma boste zaživel drugačno življenje. Ševilni problemi bodo nenadoma postali manjši, ljudje okrog nas prijaznejši in naenkrat bo svet štel več prijateljev.

Ste se že naučili prisluhni in poslušati? Dajte, saj sicer ne morete pričakovati, da vas bodo slišali in vas poslušali.

Pogoste nesreče, nezgode v prometu, vse grozote vojn, pa tudi številne epidemije so žal posledica neprevidnega ali nespametnega ravnanja človeka. Mnoge se končajo z boleznijo, invalidnostjo, nekatere celo s smrtjo. Na prve lahko pogosto odločilno vplivamo sami, ostale so, žal, posledica dejanj tistih, s katerimi delimo prostor na Zemlji. Koliko življenj in koliko zdravja smo tako zapravili?

Čez leto smo se srečevali na ulici, morda skupaj tekli ob jezeru ali poganjali pedala v hrib, pogosto pa smo se ob mesecu srečali pri branju našega Rudarja. Veselilo me je, da sem tudi letos lahko bil z Vami, ob pričakovanju praznikov in leta 1999 pa Vam želim veliko zdravja, sreče in uspehov.

Janez Poles, dr. med. internist

*Bolj kot denar potrebuješ ljubezen. Ljubezen pa je kupna moč sreče. /Bosmans/*

*Če si ne želiš veliko, ti tudi majhne stvari izgledajo velike. /Platon/*

*Delo, ki nam je v zadovoljstvo, je gotovo najboljša in najtrdnjša sreča. /T. Storm/*

*Imeti srečo pomeni tudi - ne imeti nesreče. Na to tako pogosto pozabljamo. /Anita/*

*Naslednja stopnja pridevnika "zdrav" je "srečen". /G. Uhlenbruck/*

*Naša zavist traja vedno dlje kot sreča tistega, ki mu zavidamo. /F. de la Rochefoucauld/*

*Sreča je v preprostosti. Večina ljudi je tako redko srečna, ker je njihovo življenje prezapleteno. /R. von Delius/*

*Srečen si, ako si ne želiš, česar ne moreš imeti. /slovenski pregovor/*

*Velika sreča je imeti vse, kar si želiš. Še večja pa je, če si želiš le tisto, kar imaš. /W. Seunig/*

*Za srečnega velja tisti, ki je v sozvočju s seboj. /G. Hegel/*



Celje - skladišče

D-Per

65/1998



5000005764,10

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

**VESEL BOŽIČ  
IN SREČNO NOVO LETO**

**1999**

**PREMOGOVNIK VELENJE**